

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SÖNDAGEN DEN 17 NOVEMBER 1918.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

PROFESSORSKAN ANNA DOULSEN,

maka till framlidne professor Emil Doulsen vid "Det kongelige Teater" i Köpenhamn.
Oljemålning af Astrid Kjellberg-Juel.

Den glömda tonen.

Till den förgätna hvilostaden
på minnets gård jag ofta styr,
och till de förbisedda bladen
i diktens verk jag gärna flyr,

ty i det gömda och förglömda
en kostbar skatt ej sällan fanns,
i det af världen oberömda
en ädel äkthets rena glans.

Som stjärnan ler ur källans flöde
mer stråklar än ur stormrördt haf,
jag sett i månet ringa öde
Guds himmel klarast speglad af,

och månet kväde, som ej lånat
den glans, ett firadt namn beskär,
men föds att ohörtd bli utplånadt
från gyllne sträng dock sprunget är.

Långt mäktigare stundom talar
en enslig stämman kraft och tröst
ur lifvets undanskymda dalar
än dagens orosfyllda röst.

Där skälfver ekot af den äflan,
som spänt till bristning hvarje nerv
i en brutal och hetsig täflan
om guld och njutning och förvärf.

Jag skyr den bullrande musiken
från gyckelplats och marknadstorg.
Stig, glömda ton från själens riken,
sjung rena sinnens fröjd och sorg!

Bär klockklang från den väg, där sällan
jordbundna själers vandring går,
och vågsorl från den dolda källan,
som speglar oskuld, hopp och vår!

Hvad mer om världsklokt släkte stänger
sitt hjärtas dörrar för ditt bud
och om du icke genomtränger
en larmfull kamptids orosljud.

Enhvar, som dig att känna lärde,
har dock en sådan vinning gjort,
att honom blir af ringa värde
det mesta världen kallar stort.

E. N. SÖDERBERG.

VI. Ricarda Huch.

RICARDA HUCH ÄR FÖR NÄRVARANDE en af Tysklands mest framträdande författarpersonligheter. Vår tid med sin ofta ängsliga koncentrationsdrift — "de små talangernas tid" — har väl frambragt många hennes jämlingar i det ena eller andra afseendet, men som helhet, som sammanfattning af så många lika högt stegrade sidor står hennes begåfning ensam inom den moderna skönlitteraturen. I hennes vagga tyckes konstens fé ha med frikostig hand lagt ned af sina håfvor hvad som i vanliga fall får räcka till åt många.

Af denna rikedom i förutsättningen följer helt naturligt, att Ricarda Huchs författarskap är af komplicerad natur. Icke endast att det uppvisar en sällsynt mångfald i valet af ämne och dettas behandling, utan det begagnar sig äfven af nästan alla diktkonstens former. Ricarda Huchs litterära bana omfattar föga mera än två decennier, och hon tillhör ingalunda de mycket produktiva skriftställarna, men vi äga dock redan nu af hennes hand prof på den mest olikartade form af litterär verksamhet: dramer, talrika lyriska dikter, noveller och romaner af ständigt växlande slag, historiska verk af vetenskapligt eller litterärt värde, biografiska och litteraturhistoriska studier, ja, till och med ett filosofiskt arbete.

Bakom denna mångfald står emellertid alltid en enhet, ett gemensamt centrum: de aldrig försvinnande spåren af en stark, mogen, skönhetsfylld personlighet, en i sig sluten konstnärlig lifsåskådning, som vet hvad den söker och hvad den vill, en stark vilja, som förstår att behärska, utveckla och sammanfatta geniets naturliga medel.

Tre faktorer äro framför andra de personliga medlen i hennes konst. Först och främst den egendomliga stilen, i hvilken hvarje linje är oskiljbart förenad med författarinnans eget väsen, hur objektivt hennes skriftsätt än är, särskildt i de sista verken. Vidare språket, alltid skönt, lugnt, behärskad och på samma gång uttryck för en originell fantasi, som tycks noga känna till icke blott alla lifvets faser, utan äfven både himmel och helvete i andens rike. Slutligen de konstnärliga af-sikter, som mer eller mindre tydligt träda fram ur hvarje särskildt arbete, och hvilkas viktigaste grundpelare äro det verkliga lifvets skönhet, det skenbara lifvets oduglighet.

Enligt Ricarda Huchs uppfattning är konsten den verkliga existensen. Alla tillhöra vi ju "det heliga lifvets förbund", alla äro vi fyllda af längtan efter lifvets många möjligheter. Djupare än gångna tiders människor känna de nu lefvande verklighetens oskattbara besittning med alla dess fröjder, smärtor och misräkningar; därför fordra vi nu äfven af konsten en helt annan intensitet än förr.

Ricarda Huch har en fatalistisk syn på lifvet och kärleken; men det är ingen orientalistisk, resignerad, sysslöslig fatalism. Utvecklingen, lifestegringen är för henne medel och mål, och därför är enligt hennes trosbekännelse kampen nödvändig. En stark själ kan erdast i kamp bestå och finna sin rätt, "Människans genie", säger hon, "vill alltid det som för henne framåt, och framkallar till och med olycka, om människan behöfver sådan och har rätt till sådan."

Nästan hvar och ett af Ricarda Huchs verk är ett försök att förstå och lösa lifvets gåtor. Hon nöjer sig ej med att berätta yttre händelser och skildra psykologiska tilldragelser, hur mäterligt hon än förstår bägge delarna, utan sträfvar alltid att under ytan finna själfva roten, att frigöra kärnan från det fängslande skalet. Af detta bemödande förklaras det omulliga, stundom kanske beklämmande allvar, som ligger öfver hennes böcker, en dysterhet, som är skön och hög i sitt milda vemod och ofta bäres upp af en medryckande humor.

Hans Bethge, en af den Huch'ska konstens lifligaste beundrare, har karaktäriserat den med följande ord: "Om jag i färger ville uttrycka Ricarda Huchs väsen, skulle jag säga, att det är en mörk guldgång, på hvilken stundom himlens milda blå skimrar. Och som landskap: en allvarlig lund af högvuxna, mörka cypresser, i hvilkas toppar aftonsolens gyllne strålar leka; vid deras rötter blomma älskliga plantor, och i fjärran höres hafvets dån."

Öfver Ricarda Huch har skrivits och skrivits alljämt mera än om någon annan tysk författarinna, och likväl finnes ingen verklig biografi att tillgå. Själf har hon använt sina uppväxtårs miljö i två romaner — "Ludolf Ursleu" och "Vita somnium breve" —, och om hennes studietid föreligger ett par förtjusande uppsatser af en kamrat, fil. doktor Hedwig Bleuler-Waser. Men det är också ungefär allt hvad man officiellt vet om hennes person, några torra biografiska data naturligtvis oberäknade. I de litterära kretsarna är det emellertid bekant, att hennes lif varit rikt på både lycka och smärtsamma misräkningar, och när en gång kunskapen om hennes lifserfarenheter går ut i världen, blir det oljvivelaktigt ett verk af största intresse. En hemlighet, som man dock redan nu vågar förråda, är, att mycket af det hon berättat om hufvudpersonerna i sin första roman flera år senare fått kött och blod i hennes egna upplevelser.

Ricarda Huch är utgången ur en förnäm, fint bildad och konstnärligt begåfvad köp-

mansfamilj i Braunschweig, där hon föddes den 18 aug. 1864. Rustad med god skolbildning och resultatet af energiska själfstudier, kom hon vid tjugutre års ålder till Zürich, fast beslutet att fortast möjligt tillägna sig lärdom. Ett år därefter var hon student och fyra år senare filosofie doktor. Hennes familj befann sig emellertid ej mera i så goda ekonomiska förhållanden som under Ricardas uppväxtår. Hon var nödsakad att själf förtjäna sitt bröd och fann efter sin promotion anställning vid stadsbiblioteket i Zürich, där hon stannade kvar ända till år 1897. Sina egna studier i litteratur och historia fortsatte hon oafbrutet, och den långa vistelsen i Schweiz fick varaktigt inflytande på hennes utveckling. Jämte Goethe och romantiken blefvo Gottfried Keller och Conrad Ferd. Meyer hennes diktningens förebilder.

Vid återkomsten till Tyskland var hon redan en känd och högt uppskattad författarinna. Jämte sin doktorsafhandling, hvars ämne är hämtadt ur Schweiz' historia, hade hon under åren i Zürich skrivit flera dramer, en samling dikter, en hel del berättelser, framför allt den sköna novellen "Mondreigen von Schlaraffis", samt romanen "Erinnerungen von Ludolf Ursleu dem Jüngeren," utgifven år 1892.

En kort tid innehade Ricarda Huch plats som lärarinna i Bremen och blef sedan genom sitt giftermål 1899 med en italiensk läkare bosatt i Triest. Aktenskapet upplöstes 1906, och Ricarda Huch gifte följande år om sig med sin kusin, advokaten Richard Huch i Braunschweig. Numera är hon emellertid skild äfven från honom och bor sedan flera år tillbaka i München.

I den Huch'ska diktningen urskiljer man tre bestämda perioder, af hvilka Schweizer-tiden är den skarpast utformade. Den andra har mäktigt påverkats af Italiens natur, folk och kultur, den tredje står i den historiska vetenskapens tecken.

Den första periodens hufvudverk är "Ludolf Ursleu", utan tvifvel ett af författarinnans allra förnämsta arbeten. Det är skrivet i jagform. Ludolf Ursleu, ättingen af en rik, ansedd och högt begåfvad patricierfamilj i en nordtysk hansastad, berättar den sköna historien om de sinas undergång och sorgliga öden, för hvilka han själf sökt skydd inom klostrets murar. Hjältinnan, Galeide, berättarens syster och Ezard, bokens manliga hufvudperson, höra till de underbaraste gestalter den moderna skönlitteraturen öfver hufvud taget har att uppvisa. Släktens undergång är symboliskt tecknad i kärleken mellan Ezard och Galeide. Sällan har väl historien om en lidelsefull böjelse mellan två människor skildrats egendomligare eller mera gripande. Det händer ej särdeles mycket, men intresset är hela tiden fängsladt af medvetandet, att en hel familjs väl eller ve beror af förhållandet mellan de bägge älskande.

Den andra perioden i Ricarda Huchs författarskap representeras framför allt af novellsamlingarna "Fra Celeste" och "Seifenblasen", af de tre romanerna "Aus der Triumphgasse" "Vita somnium breve" och "Von den Königen und der Krone" samt af tvänne betydande litteraturhistoriska verk, "Blüthezeit der Romantik" och "Ausbreitung und Verfall der Romantik".

<p>Iduns byrå och expedition, Mästernsamuelsgatan 45 Stockholm.</p>		<p>Iduns prenumerationspris:</p>			<p>Iduns annonspris: Pr millimeter enkel spalt:</p>	
<p>Reflekionen: kl. 10—4. Riks 1646. Allm. 9803. Red. Högman: kl. 11—1. Riks 8660. Allm. 402.</p>	<p>Expeditionen: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147. Annonskont.: kl. 9—5. Riks 1646. Allm. 6147.</p>	<p>Upplaga B, med julnummer: Helt år Kr. 10:50 1:a halfåret » 5:20 2:a halfåret » 5:80 4:e kvartalet » 3:25</p>	<p>Upplaga A, utan julnummer: Helt år Kr. 10:— 3 kvartal ... » 7:60 Half år » 5:20 Kvartal » 3:25</p>	<p>Uppl. C, praktikuppl. med julnr: Helt år Kr. 14:— Half år » 7:25 Kvartal » 3:75 Månad » 1:35</p>	<p>40 öre efter text. 45 öre eft. textila. 20 % förhöjning för särskildt begärd plats</p>	<p>Utländska annonser: 45 öre eft. text, 50 öre å textside, 20 % förh. för särsk. begärd plats.</p>

Böckerna om Garibaldi däremot måste man på grund af deras strängt historiska innehåll räkna till den tredje perioden, om de än äro att anse som produkter af författarinnans beröring med den italienska kulturen.

De vackra "lefnadsskisserna" ur Triests mest vanlottade fattigkvarter, "Aus der Triumphgasse", äga en stor fond af poesi. Boken är ett konglomerat af en hel mängd, i koncentrerad form framställda, skickligt på hvarandra staplade små romaner, hvilka alla utspelas i förbrytelsens, lättsinnets, sjukdomens, eländets mörka värld. Allt gräsligt man kan tänka sig sker där; men det betraktas under synvinkeln af det oundvikliga, nödvändiga, för jordelivet helt naturliga, förlorar så all upprorisk bitterhet och föres in i den oförgångliga skönhets evigt strålande ljus. Ett underbart, obeskrifligt lugn ligger öfver dessa smärtsamma tilldragelser. Ingenstädes möter man extas eller ifver, utan allt förrinner i en stor bred ström, som är det outgrundliga lifvet själf. I kompositionens centrum står endast delvis berättaren, den rike Hugo von Belwatsch, hvilken midt i sitt själfviska njutningslif genom affärsangelägenheter föres in i "Triumfgatan" och gripes af gudaboren förlösarekärlek till "de fula, de simpla och eländiga maskar, som krypa i slammet under himlen." Bokens hufvudgestalter äro den olyckliga modern Farfalla, i hvars person fattigdomens filosofi förkroppsligas, och hennes son Riccardo, krymplingen, som ser på lifvet med förakt och stolthet och bär sina lidanden med helgonglorian kring pannan.

"Vita somnium breve", i de nyare upplagorna efter hjälten kallad "Michael Unger", står i fråga om kompositionen efter Ricarda Huchs bägge första romaner. Den förlorar sig stundom i bredt anlagda betraktelser, och berättelsens ström rinner sluttigen ut i sanden. Hvad däremot språket och rikedomerna på utsökta skönheter, på härliga tankebilder beträffar, så betyder den ett steg framåt i författarinnans utveckling. Här träder hon emot oss mognare, böjligare, med glansen af en djupare lefnadsvishet i sina diktareögon. Michael Unger är en människa, som i ärlig kamp öfvervinner ödet. Han är vid bokens början en mogen, men ännu utvecklad man, och tjugu år senare bjuder hans lif intet anmärkningsvärdt mera. Han har då provat, förstått, öfvervunnit, och resignerat. Ingen enda af hans förväntningar har uppfyllts. Ungdomen har gifvit honom detsamma den ger hvar och en: drömmar och besvikelser. Det ligger något oändligt gripande i skildringen af Michaels lif, hur han offerar sin egen lycka för sitt barn och sedan ser hur detta växer ifrån honom. En gång har han hört hjärtats längtan och klagan, snyftningar och jubel; till slut hör han endast dess tårlösa andaktssånger. Men inom sig har han segrat och går sin bana fram glad och tillitsfull, såsom förd af osynliga gudar, sedan han lärt sig, att lyckan ej finnes utom människan, att den endast bor i hennes egen själ.

Hvart och ett bland Ricarda Huchs verk har en rikedom af sällsynta skönheter att bjuda på. Hennes lyriska dikter höra till den tyska litteraturens bästa, och bland samtidens kvinnliga poeter kan endast Isolde Kurz jämnställas med henne. I de talrika, stundom fragmentariska novellerna, i romanen "Von den Königen und der Krone", som dock anses vara hennes minst lyckade skrift, ja till och med i en defektvhistoria i brefform, kallad "Der letzte Sommer", visar hon sig alltid och öfverallt äga det kineserna kalla

"de tusen dygderna och de tiotusen möjligheterna". Hvilken spänning förstår hon t. ex. ej att framkalla hos läsaren i den sistnämnda berättelsen, där händelserna med orubblig säkerhet gå mot ett fasansfullt slut, och dock är kärnan densamma som i hennes reflekterande förnämsta verk. T. ex. när hon låter hjälten-nihilisten sucka: "Att allt är dömdt till undergång, redan när det uppstår, det är lifvets egentliga tragedi, ty det är lifvets väsen, och detta lif är det enda, som kan bli vårt"; eller: "Skall det väl någonsin finnas människor, som kunna dröja i skönhetsens åskådande utan kval, utan en förbannelsens tagg i själen?"

Midt ibland Ricarda Huchs skönlitterära verk lysa som tvänne stjärnor från den litteraturhistoriska vetenskapens himmel hennes böcker öfver romanfiken. Med kärlek har hon fördjupat sig i denna tidsålder, hvars ande är så nära besläktad med hennes egen, och i enskilda kapitel af romantikens hufvudpersoner skapat mästerliga karaktärsbilder. Man kan väl säga, att hon ensam uppfäckt romantikens verkliga poesi, att hon frigjort den ur de fjälltrar, som insnorde den, att hon i kraft af sin diktande, gestaltande och profetiska gåfva fört den fram till glädjande lif. Hon har i sin enastående behandling af romantiken bevisat huru viktigt det är, att historieskrifvaren äger fantasi.

De sista tio åren har Ricarda Huch så godt som uteslutande sysselsatt sig med historiska ämnen. Hennes utveckling tyckes för öfrigt allt bestämdare ledas af viljan att ställa konstens i vetenskapens tjänst. De bägge delar, som hittills utkommit af den planlagda Garibaldi-trilogien, "Die Verteidigung Roms" och "Der Kampf um Rom", stå ännu delvis kvar på romanens mark. Två andra arbeten, som likaledes byggts upp på studierna af Italiens enhetskamp, nämligen "Aus dem Zeitalter des Risorgimento" och "Das Leben des Grafen Federigo Confalonieri", kan man däremot ej beteckna annat än som vetenskapligt-konstnärliga minnesvårdar öfver stora män. Genom föredragets skönhet, den klara anordningen, stilens utomordentliga knapphet och tankarnas koncisa utformande äro de emellertid som sådana värda all uppmärksamhet.

Boken om greve Confalonieri ger inom en strängt historisk ram af den milanesiske frihetspolitikerns lif en fin, stark och samlad själsmålning af poetisk och psykologisk rikedom. Den meddelar i koncentrerad form Ricarda Huchs hela lifsåskådning, hvilken jag i korthet skulle vilja kalla en djup pessimism, som i sig döljer den högsta optimism; den ger ett extrakt af hennes konst, ur hvilken den, som en gång funnit sig till rätta i hennes konstnärliga livsvillkor, alljämt hämtar ny skönhetsglädje.

Samma ståndpunkt och grundsatser, samma enkla skönhet hos en stil, som kastat bort allt öfverflödigt, återfinns man i Ricarda Huchs sista arbete, "Der grosse Krieg in Deutschland", hvilket dock fattar sitt ämne på helt annat sätt än hennes öfriga historiska verk. Det är det trettioåriga krigets historia i konstnärlig monumentalframställning och föreligger sedan ett år tillbaka fullständigt i tre delar. En hel kulturvärld, det dåvarande Europas samliga stater, är bokens "hjalte". Staternas förhållande till hvarandra och de därur härrörande historiska händelserna, det är bokens "handling". Utan kärlek och utan hat, utan bifall och utan ogillande, som från ett högt torn

med klar utsikt åt alla håll, upprullar hon för läsarens ögon den skildrade tidens brännande frågor, de religiösa, lika väl som de etiska och nationella, och alla parrier betraktas med lika fördelning af ljus och skugga. Det är ett verk af oskattbart värde, höjdpunkten af en rik författarebana. Men ensam torde dock ej den boken räcka till att ge en fullständig bild af Ricarda Huchs konst. För att riktigt förstå och njuta af den märkvärdiga skriften måste man helst förut vara bekant med den fullödiga personlighet, den rika diktartalang, de allvarliga estetiska grundsatser, som stå på vakt i bakgrunden.

"Ricarda Huchs böcker äro kost för finsmakare, och icke ens alla sådana förstå sig på dem", hörde jag nyligen sägas i ett sällskap. Den, som fällde yttrandet, var för öfrigt en kollega till Ricarda Huch, en af Tysklands mest bekanta författarinnor. Det ligger en god del sanning i hennes uppfattning, om den än enligt min mening visst icke är obetingadt riktig. För dem, som till en stunds förströelse vilja med ringa möda stilla sin hunger efter lektyr, äro Ricarda Huchs verk icke tillräckligt lättlästa. De äro i själfva verket ej bröd, som den hungrige utan vidare tager, utan en utsökt njutning för dem, som ha vilja och finna tid att uppfostra sig för sina diktare. För att deltaga i den festmåltid Ricarda Huchs konst inbjuder till måste man visserligen taga på sig högtidskläder. Men hvarför skulle ej de arbetande, de som kämpa med lifvets brutala realiteter, åtminstone någon gång bära festdräkt i andens salar?

Från Bimbos själavandringar.

Fragment ur "Seifenblasen" af RICARDA HUCH.

Öfversättning från tyskan af Beatrice Zade.

Bimbo omtalar, att han för många århundraden sedan var son till skarprättaren i en nordtysk stad, en fri republik, där den romerske kejsarens makt företräddes af fogden Quarre. Denne var "högmödig som en påfågel och dum som handtaget på en stekpanna" och gick i friaretankar. Den utvalda var borgmästarens sköna dotter Wunneke. Vid ett besök i sin tillfångtas hem hörde herr Quarre en smådevisa öfver sig själf sjungas i rummet bredvid, där enligt Wunnekes försäkran ingen annan än hennes papegoja, Flämmchen, för tillfället uppehöll sig. Den rasande Quarre beslöt att hämnas. Papegojan anklagades vid domstolen för att ha förolämpat kejsarens ställföreträdare och sattes under långvarig bevakning, utan att någon hörde henne med ett ord förråda sin kunskap om smådevisan. Man beslöt då att genom tortyr tvinga henne till bekännelse. — Skarprättaren var en underlig man, skön till gestalt och mycket fruktad i trakten. Sin son hade han gifvit en fin uppfostran. Icke förty skulle sonen bli hans efterträdare såsom stadens bödel, ehuru han hittills aldrig tillåtit honom biträda vid någon afrättning.

"Så kom det sig", berättade skarprättarens unge son, "att jag fick se Wunneke. Ty ehuru det väckte allmänt missnöje, att hon ville beträda vårt bannlysta område och vara närvarande vid en så ryslig handling, lät hon ej afhålla sig ifrån att ledsaga sin älskling på lidandets väg. Jag olycklige stod vid min fars sida, när hon inträdde i det ruskiga hvalvet. Hon var som en buket narciss, som

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbiltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A.-B. C. O. Borgs söners Fabriker :- LUND.

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

en vas af mjölkglas, fylld med violer; som den doftande vårens lätta moln sväfvade hon in i det kalla mörkret. Nej, vida mera! Så som den utmattade simmaren, hvilken just har fogat sig i en oundviklig undergång, plötsligt midt i hafvets öken ser en blomstrandande ö dyka upp, beväxt med orangelundar, där vattendropparna rinna nedför de glatta bladen, så stod hon oväntadt framför mig och såg med leende ögon in i mitt ansikte. Endast mot mig smålog hon. Gentemot de andra bevarade hon med afsikt en viss högtidlighet, och för min far tycktes hon vara rädd. Afsky visade hon ej, endast förvåning och fruktan. Hur kunde hon veta, att mina ögon sågo allting på samma sätt som hennes? Fastän vi aldrig utbytt ett ord, betraktade vi hvarandra, medan handlingen utvecklade sig, som två skämska barn, hvilka ställt upp en fälla och från sitt gömställe ge akt på hur de lurade bli fast. Och nu ljöd hennes stämmas silfverlingande harpospel, när hon sade till min far:

"Herr Marx Gråve torde betänka, att den anklagade är en ömtålig och bortskämd varelse, hvilkens lifstråd lätt kunde fullständigt afslitas, om man alltför våldsamt rycker i den!"

Min far svarade högtidligt och allvarligt: "Förnuffet och lagarna, dygdeädlade fröken, bjuda att icke låta pinan öfvergå delinkventens förmåga. Var öfvertygad, att jag skall låta det stanna vid tortyrens första och angenämaste grad."

I samma ögonblick, som djuret öfverlämnades åt min far och dennes högra hand närmade sig detsamma med ett skrufliknande verktyg, bröt papegojan ut i ett högljudt skrik, hvilket alldeles tydligt kunde upplösas i några ord, nämligen just de, hvilka utgjorde början till smådevisan öfver herr Quarre. Denne, som stått helt nära min far för att riktigt kunna njuta af sin fiendes kval, triumferade nu högt och fordrade, att man genast skulle vrida halsen af fågeln. Min far svarade helt kallt: "Om också papegojan hade hackat hjärtat ur kroppen på er, herr Quarre, och sedan erkänt sitt brott, så skulle jag i alla fall ej kröka en fjäder på henne, innan hon dömts enligt lag och rätt och i vederbörlig form öfverlämnats åt mig i och för domens verkställande."

Då bröt herr Quarre ut i gräsliga smådelser och skrek: "Hör på den slusken, det svinet! Jag känner er alla, jag! Fria viljen i vara och frågen ej efter kejsarens majestät, ehuru han skulle kunna med klacken knäcka sönder edra strunthjärdor som nötter." Herr Muslieb afbröt emellertid detta giftiga ordsvall med allvarlig höflighet och gjorde Quarre uppmärksam på det oförsiktiga i sådant prat. Öfver papegojan, sade han, skulle nog en välförtjänt dom uttalas, utan att ett uns af rättvisan ginge förlorat; men sedan kunde man ju undersöka huruvida kejsaren verkligen hade anspråk på att betitla en fri riksstads ärbare rådsherrar såsom förlustiga sina hufvuden och trampa på dem med fötterna, hvilket, så mycket han visste, icke ens vore tillåtet i Turkiet eller andra af en öfvermodig sultan behärskade länder.

"Om de narrarna verkligen döma den vackra fågeln till att dö för svärdshugg", sade min far, sedan alla aflägsnat sig, "så skall du utöfva ämbetet i mitt ställe." Själ vore han för gammal för sådana dumheter, menade han, och kunde äfven, om det gällde, med sitt tjänsteförordnande i handen bevisa herrarna, att han kallats till allvarliga, förnuffiga åligganden, men icke till sådant gyckel.

Mig däremot kunde det passa rätt bra att vid detta tillfälle för första gången visa mig ofentligt; vid ett så enkelt arbete skulle jag väl knappast kunna hugga miste, utan borde i stället tillvinna mig bifall från fruntimmer och narrar, och sådana finns det ju alltid godt om.

Gud allena vet hur jag den tiden tillbragte mina dagar och nätter. Mitt hjärta var som en ung falk, hvilken oupphörligt slår med vingarna för att första gången höja sig till flykt, men ännu tvekar mellan fruktan och otålig djärfhet. På heden låg min kroppshydd, men själf for jag bort öfver den som en stormfågel, skrikande och sväljande den salta hafsluffen, så att jag kände den svalka och berusa ända in i själens innersta djup. Jag susade kring det gamla fyrtornet, slog med flaxande vingar mot dess hårda murar, störtade mig i den brinnande beckpannan på dess finnar, piskade i flykten luften med den svart-röda lågan och kände med välust hur jag tilltog i utsträckning, i det jag förtärde mig själf. Därvid var jag fullständigt medveten om hvem hon var och hvem jag var, och att jag hellre skulle få med mina läppar beröra månens kind än hennes.

Men just det omöjliga förhöjde mitt vasinne, ty det, som brusade i mitt inre, skulle gjort mig löjlig i mina egna ögon, om det varit fråga om alldaglig älskog. I min själ fanns dessutom medvetandet om en magnetisk kraft, hvilken en gång måste föra henne i mina armar, om jag än icke tänkte öfver hur detta skulle ske.

När jag så till på köpet den dag, då papegojan skulle afrättas, ikläddes min nya ämbetsdräkt af svart kläde, den lilla, korta kappan, fodrad med karmosinrött siden, och baretten med svarta och röda fjädrar, så betvivlade jag ej, att himlen skulle öppna sig för min skönhet och kasta ned rosor på mig, från evighetens land, bestänkta med dagg af ambrosia, hvilka jag samt och synnerligen skulle lägga i den bleka Wunnekes sköte.

På långt håll såg jag bödelskärran skaka fram genom hedens doftande bruna höst, och på densamma saft hon i sin svarta sammetsklädd, hållande papegojan vid en liten silfverkeja. Än saft fågeln, bedöfvad af den omgifvande världens anblick sammansjunken som en döende låga, än hoppade den med uppbrurade fjädrar skrikande och larmande upp och ned på sin härskarinnas arm. Midt emot Wunneke saft prosten, hvilken på hennes begäran medföljde för att bereda syndaren till den sista färden. Detta hade hon ej utan svårighet lyckats genomdrifva, ty flertalet bland rådsherrarna hade ansett, att själavård i fråga om ett oförnuffigt djur vore icke endast onödig, utan till och med olämplig. Men Wunneke hade invändt, att om Flämmchen vore oförnuffig, så finge man icke förebrå henne den skämska visan, och däröfver hade herr Quarre blifvit så rasande, att hans borstiga mustascher rest sig på ända, så att man vid spetsen af hvarje hårstrå kunnat hänga upp en liten groda. Han sade, att fågeln visserligen icke saknade förnuff; men det vore ett djäfvulskt förnuff, och om också samtliga kyrkofäderna med påfven i spetsen ledsagade djuret till schavotten och uppläste hela bibeln, så skulle det allsammans endast tjäna det förbannade kräket till åtlöje. Härpå svarade emellertid prosten, hvilken man jämte andra teologer tillkallat för att bedöma den invecklade frågan, att hur det än förhölle sig med den saken, så måste man så mycket mera bemöda sig att undandraga djäfvulen det gudomliga förnuff-

tet, och han ville mycket gärna åtaga sig uppgiften. Öfver hufvud taget, sade han, saknade visserligen äfven det klokaste djur de förnuffiga begreppen, emedan det ej fått någon undervisning; men man gifve ju ett nyfött, ja till och med ett idiotiskt barn det heliga dopet. Det ena vore just som det andra; man måste dela ut den helige Ande, som Gud delar ut solen eller såningsmannen sina korn, nämligen så mycket som möjligt och på måfå; skada kunde det ej, och för mycket vore bättre än för litet. På denna lärda predikan kunde ingen svara något. Dessutom hyste borgmästaren och rådet fruktan för prosten, hvilken åtnjöt högt anseende vidt och bredt i nejden och höll i sin hand folkets dumma, medgörliga jättesjäl.

Sålunda sutto nu prosten och fröken på kärran och underhöllo sig med hvarandra, stilla småleende. Det förekom mig, när jag såg det hvita änglaansiktet sväfva öfver den svarta klänningen, som om man i högtidlig procession förde genom landet en på fjärran nyuppläckt ö funnen underbar blomma, på det att alla skulle få se henne och inandas hennes doft.

Min far hade själf klädt öfver schavotten med högröd sammet, och jag skyndade öfver för trappstegen, som om jag varit en kungason och skulle visa mig för mängden. Det var också mycket folk i liflig rörelse, då man väntade att få se ett sällsynt skådespel. Många män och kvinnor lyfte upp sina barn och ropade: "Se, Lütte Grave!" Ty då jag hette Marx liksom min far, kallade man mig till skillnad från honom "den lille", hvilket på landets lågtyska dialekt heter "lütte". Flämmchen hade jag vid kedjan, sittande på handen som en falk, och jag kände riktigt hur min fina skönhet slog ut i blom. Som min far lärt mig, knäböjde jag först och sade: "Gud råde öfver dig och mig", stod så upp, böjde spetsen på mitt lilla svärd åt det håll, där öfverheten stod, och beredde mig att afrätta delinkventen.

I detta ögonblick såg jag för första gången hur skön Flämmchen var: det lilla gröna hufvudet glänste, som om guldsfum blåsts ut öfver det, och de röda och blå fjädrarna i stjärten lyste som ädelstenar. Hon märkte genast min beundran. Hennes runda spegelögon sade, halft bedjande, halft listigt: "Döda mig icke, Lütte Grave! Vill du verkligen för att göra de där pratmakarna till viljes döda mig, den sköna Flämmchen? Nej, du låter mig nog flyga min kos!" Det fattades ej mycket, så hade jag verkligen släppt lös henne, låtit henne som en gyllene låga stiga upp mot den leende blå himlen. Men jag betänkte, att hon i sin egenskap af ofri följeslagare åt människan endast skulle flyga tillbaka till Wunnekes skuldra och ändå icke undgå döden. Därför fattade jag mitt beslut och skilde med ett kort, kraftigt hugg det lilla hufvudet från bålen. Jag utförde mitt åliggande så skickligt, att jag uppfångade det affallande hufvudet med svärdsspetsen och kunde visa det för folkmassan som tecken till en fullständigt och lyckligt utförd exekution.

Vid denna anblick bröt mängden ut i högt glädjeskri; barnen klappade händerna, och öfver hedens varma, drömmande luft utbredde sig blixtnabbt jubel och skraff. Öfverheten begaf sig skyndsamt därifrån, då den icke tilltrorde sig att stäffa den opassande munterheten, men ända tills aftonen började bli kylig, följade folkmassan omkring på heden, som hade det varit marknad där." — — — — —

FÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET GLOBUS

Ansvars-, Garanti-, Glas-, Inbrotts-, Maskin-, Resgods-, Olycksfall-, Sjuk-, Rån- och Vattenledningsskade-försäkringar.

Huvudkontor: **Smålandsgatan 4.** Namnanrop: **"Globus".**

Kvinnan och den fysiska fostran.

VÅR TID VISAR EN TENDENS ATT LÅTA uppfostran till största delen bli en ensidig utveckling af själsförmögenheterna. I all synnerhet gäller detta kvinnan. Redan de gamla grekerna och romarna ansågo det för en helt naturligt sak, att man skulle sätta den fysiska fostran högt. Den vise Plåto t. ex. föranstaltade gymnastik "för att utbilda männen till statens skydd och värn" och "kvinnorna för att de skulle föda kraftiga och sköna barn."

Låt oss en stund granska våra unga flickor, när de sluta skolan. De visa i kroppsligt afseende ett ganska nedslående resultat, bleka, kurruggiga, med framskjutande hakor, rubbade kroppsfunktioner såsom blodbrist m. m., sneda höfter, platta eller på annat sätt deformerade fötter — allt detta en följd af skolans ensidiga intelligensarbete. Så illa fysiskt utrustade träda de flesta kvinnor ut i lifvet till de stora ansvar och kraf, som ställas på dem.

Flickskolan är uppdelad i tre afdelningar: den förberedande skolan med i allmänhet tre årsklasser, den egentliga flickskolan med åtta klasser samt vid en del flickskolor gymnasium. Det är skolans plikt att tillfredsställa icke bara elevernas intellektuella utan äfven deras fysiska fostran. När barnet börjar skolan, i allmänhet vid sju år, blir det en genomgripande förändring från dess förut fria och otvungna lif. Kroppsöfningar böra tillämpas från första början. Lämpligt för denna ålder äro väl valda lekar samt gymnastiska lekformer. Nästan alla skolor, särskild flickskolorna ha ju som regel gymnastik 3 ggr. i veckan. Men den fattiga halffimman man i nåder ägnar gymnastiken, hur inkräktas där icke på den? Gymnastiklektionen skjuter man in på skolschemat som någon lyxartikel man kan placera hvar som helst, om det ur hygienisk synpunkt passar, är ej så noga. I ett frukostlof med hastig omklädnad, språngmarsch hem från skolan och åter till skolan, här placeras tyvärr gymnastiklektionen. Härigenom kan gymnastiken i stället orsaka öfveranstängning, då den skulle vara en vederkvickelse för barnen.

Af den egentliga flickskolan har 7 proc. 2 gymnastiklektioner i veckan, 58 proc. ha 3 lektioner i veckan, 20 proc. ha 4 och 15 proc. ha

6 lektioner i veckan. 60 proc. ha 30 min. lektioner, 20 proc. ha 45 min. lektioner, de återstående 20 proc. ha 20, 25 eller 35 min. lektioner. Den dagliga gymnastiklektionen har den fördelen, att den sparar tid, ty därvid ges ej så ingående instruktioner samt dessutom minskas faran för öfveranstängning hos eleverna. Det blir för dem en vana, de kunna med tiden icke undvara gymnastiken. Men stora hinder resa sig häremot. Det är de lokala förhållandena samt ordnandet af skolschemat. Man borde åtminstone ha 5 lektioner på 30 min. per vecka. I en del flickskolor ha de endast 3 lektioner per vecka, hvilket är alldeles för litet. Lärjungarna bara glömma från den ena lektionen till den andra, uppställning, instruktion och detaljerna. Har man återigen 5 eller 6 lektioner per vecka, bör den ena dagen anslås till friluftsofningar, lek eller idrott, ty barnen skola vänjas vid olika väderleksförhållanden. De skola härdas. Just när flickan lämnar den egentliga skolan och kommer in i gymnasiet, minskas tyvärr ytterligare hennes kroppsliga utbildning, så mycket värre som kvinnokroppen just under denna ålder med sin hastiga utveckling kräver kroppsöfning. Gymnastiken i gymnasiet borde i alla skolor vara obligatorisk.

En del af den fysiska fostran, som är mycket försummad, äro friluftsofningar och idrott, såsom gång, löpning, hopp, simning, skridskoåkning, kälk- och skidåkning. Hvad är då idrott? När man försöker få ökad förmåga eller kraft att höja individens rörelseförmåga i det dagliga lifvet. Idrott härstammar från det isländska ordet "id" = uppöfva samt "drott" = kraft. Sport däremot innebär en maximal kraftprestation. Sporten tager ej hänsyn till kropps-konstitution eller hälsa utan endast till snabbhet och uthållighet. Idrott kan mycket väl bedrivas af kvinnor, men en viss stegringsgrad bör följas. Helst bör lek och idrott förenas. Leken har den fördelen, att den samlar alla, äfven de svaga eleverna. Skolungdomens indelning för gymnastik borde grunda sig på elevernas kroppsliga utveckling, hälsa, anlag och färdighet — icke alltid på klassindelningen, men för schemats skull låter det sig icke så lätt realiseras. Kvinnogymnastiken skall utöfas på ett annat sätt än männens, beroende på anatomiska och fysiologiska olikheter könen emellan. Den kvinnliga gymnastiken skiljer sig från den manliga i utförandet af rörelserna. I den manliga gymnastiken skall man se

manlighet. Man bör ej sträfva efter att göra kvinnan till man. Rörelserna i den kvinnliga gymnastiken skola glida in i hvarandra, vara jämna och plastiska. Mannens arbetstempo är hastigare men kvinnan är mera uthållig. Sinnesrörelser framkallas lättare hos kvinnor än hos män. Kvinnliga sinnessjuka är t. ex. alltid mera oroliga än män. Kvinnan har längre reaktionstid än mannen d. v. s. behöfver längre tid, innan viljan hinner göra sig gällande vid rörelsernas utförande. Det centrala i kvinnans lif är moderskapet och med tanke härpå bör gymnastiken ordnas. Att äga en god och väl utvecklad muskulatur eller ej, härom råder många åsikter. En väl ledd gymnastik gör muskler och ligament starka men på samma gång smidiga, elastiska och tämjbara. Dessutom är en kvinna med en god och stark kropps-konstitution alltid bättre rustad att föda friska och kraftiga barn än en klen och svag.

När det gäller att befria en elev från deltagande i gymnastik, bör man noga pröfva förhållandet och härvid bör helst gymnastiklärarinnan och klasslärarinnan samarbeta.

Under nuvarande svåra förhållande med bränsle är det mången gång besvärligt för gymnastiklärarinnan. Det bestämdes förra vintern, att bränsle skulle sparas. En följd häraf blef, att gymnastiksalarna genast stängdes. Det kunde säkert ha skett med någon modifikation. Man bör ej genast stryka gymnastiken ur skolschemat. Man blef i en del skolor anvisad de frånga korridorerna eller klassrummen med den oftast dåliga ventilationen. Det går mycket väl för sig att gymnastisera i en sal med en temperatur af + 10—12 gr. endast man kommer ihåg, att temperaturen i afklädningsrummen är vanlig rumstemperatur. Ingenting hindrar, att man vid vackert väder förlägger lektionen ute i det fria. Här finnes så mycket att välja på, noggrann marsch, kälkåkning, skridskoåkning samt skidloppning. En nackdel med utelektioner är emellertid, att disciplinen undergräfvades. Hufvudsaken är ändock att få rörelse och frisk luft.

Allmänhetens och skolans ögon borde öppnas härför. Det är de synpunkter, som borde ligga till grund för den fysiska fostran. Och så kom ihåg, det är icke nog äga ett vackert och regelbundet ansikte utan också en frisk och väl utvecklad kropp. Det gäller att utbilda ett släkte hvars kroppsliga kultur står i full harmoni med dess andliga. CAROLA NYSTRÖM.

HIMLEN PÅ MAURITIUS HADE EN annan glans, solen ett varmare leende den oktoberdag för 85 år sedan, då fru Caroline Salomon såg dagens ljus, än nu i dessa bleka höstdager i detta nordliga land. Det är som en vacker saga att höra den gamla lifskraftiga frun berätta om sin barndoms och ungdoms ö, där långt borta i tropikerna. Sextonårig drog hon bort därifrån till sina föräldrars hemort, England. Det var en äfventyrlig färd. Det stora segelfartyget var efter den tidens begrepp väl utrustadt och komfortabelt, det hade också pröfvats i långa resor i kinesiska farvatten och bar märken i sitt skrof efter sjöröfverars kulor. På resan mellan Afrika och Europa behöfde man emellertid icke frukta några sådana äfventyr, men vädrets makter ha alltid varit mindre pålitliga omkring Goda Hoppsudden. Så var det också nu, och i stället för de två och en half månad som man beräknat för resan, fick man tillbringa tre och en half ombord.

Den unga Miss Sampson, som fru Salomon hette på den tiden, har dock de bästa och trefligaste minnen från sin långa färd, men hvad är icke förtjusande, då man som sextonårig för första gången upptäcker världen? Att den lilla engelskan också kom att upptäcka Sverige, hon som var så långväga ifrån, berodde på en egendomlig tillfällighet. För en knäskada blef hon af en engelsk väninna, som var gift med en svensk i Göte-

En 85-åring från Paul och Virginies ö.

Fru Caroline Salomon. — E. Holmén foto.

borg, rådd att söka gyttebad i Strömstad, och med tanke på Bath och Brighton gaf hon sig af till Sverige i september månad. Att vår badsäsong skulle infalla i juni och juli hade hon inte tänkt sig. Emellertid blef saken ordnad så, att Miss Sampson kom att stanna i Stockholm öfver vintern i en familj, där hon fördes mycket ut i societeten. Och så mötte hon sitt öde, som kom henne att stanna hos oss för alltid. Som maka till doktor Ernst Salomon var fru Salomon under flera år bosatt i Malmö. Hennes man, som tillhörde en känd läkarläkt, en af dess medlemmar har varit lifmedikus hos Gustaf III och Gustaf IV Adolf, har gjort sig känd som en af Sveriges första psykiatrici och var vid sin död öfverläkare vid Lunds hospital. Fru Salomons son är den kände registratör Harald Salomon.

Den blida gamla frun, som nyligen fylldt 85 år har kvar sin ungdomliga spänstighet och den själens styrka och fasthet, som är ett så i ögonen fallande drag hos människor af den anglosachsiska rasen. Ett egendomligt lifsöde! Att se dagen under den milda himmel, där Paul och Virginies kärlekssaga utspelades och att vid sin lefnadsafton skåda den korta svenska höstdagen med dess bleka ljus och dess dimmiga luft. Men fru Salomon har akklimatiserats här förundransvärdt väl och saknar knappast sin första ungdoms palmomsusade kust.

Den gamla släkten.

MAN STEG TIDIGT UPP I DEN GAMLA goda fiden. Klockan hade ej ännu slagit tre på morgonen, när prostinnan Margareta Hedmark steg ur sängen, drack sitt kaffe ute i kökskammaren och satte sig i väfstolen.

Prostinnan hade i går slagit vad med sin bror, komministern i nästgränsande församling, att hon dagen efter nästa skulle ha på sig en ny klänning och att hon till på köpet skulle både väfva och sy den själf — allt på en dag. Förlorade prostinnan vadet, skulle hon bli tvungen skaffa sin bror den unga Sofi Berghäll till hustru, trots dennas undanflykter vid hans upprepade fririer, och vann hon — ja, då fick komministern som en bra karl hjälpa sig själf i den punkten.

Pastor Jakob hade väl reda på att prostinnan ej hade någon väf påbörjad och ej heller köpt sig tyg ifrån staden och tyckte dessutom alltid det var roligt att skämta med den glada och aldrig svarslösa prostinnan. Nog för att denna af hjärtat unnade sin bror att få det som han ville, men unga Sofi var nyckfull och bortskämd, så prostinnan hade ej någon vidare lust att lägga sig ut för saken. Därför skulle hon nu ha en ny klänning, kosta hvad det kosta ville och därför fingo nu både syster, mamsell Marina, och Sofi Berghäll, som efter föräldrarnas död var inackorderad i prostgården, ständigt byta om att hålla prostinnan med spolar så länge väfven räckte.

Prostinnans intima vän, friherrinnan på Ulfsnäs, var också beordrad att på eftermiddagen komma och hjälpa till att sömna det nya tyget, ty både prostinnan och friherrinnan voro vida beryktade för sin duglighet och raskhet.

Trampad var stigen och lätta fjäten, som förenade Ulfsnäs med prostgården. När friherrinnan önskade besök af prostgårdens invånare eller dessa önskade friherrinnan hem till sig, gafs signal med en hvit duk i ena änden på en lång stång, som hissades upp på trädgårdsstaketet och när de från ettdera stället oombedda ämnade sig på besök, hissades röd vimpel i topp. Då kom kaffekokaren fort på elden och tunnrånsjärnet blef smordt. — — —

Men vårsol steg allt högre på klarblått fäste, spolen flög snabbt och "skedlaget" slog slag på slag. Och tum lades till tum och aln till aln på den väf, som hade fått sig beskärmt att så djupt ingripa i Jakob Furustams och Sofi Berghälls öden.

Hon var munter och glad, den unga Sofi, och morsk i tal och handling. För intet rädde hon — åtminstone trodde hon så och hon sade det.

Hennes bekanta sade också om henne, att hon var nyckfull och kapriciös, men vekt och varmt var hjärtat fast sinnet flyktigt och ostyriga voro orden. Och om natten grät hon öfver hvad hon om dagen i ungdomligt trots förbrulit.

Men nu satt hon där med allvarlig, begrundande min och trampade sin spolrock med surrande fart. Ack, hon ville så gärna, så gärna gifva sig med Jakob, men kunde icke förmå sig till att erkänna detta eller att hon höll honom så öfver allting annat kär. Bara detta trotsiga "nej" kom öfver hennes läppar eller också sprang hon sin väg så fort hon anade att Jakob skulle komma till det ämnet. Och nu spolade hon, spolade ända tills Jakob själf kom in i väfkammaren och i ett obehagadt ögonblick petade snodden af hjulet eller ryckte af tråden på garnhärfran med en fart så dess ända snodde sig djupt in i garnet och tog en faslig tid att åter få reda på. Allt för att vålla hinder och af-

brott. Men då räckte Sofis fålamod ej längre. Hon flydde från fältet och så fick Marina komma. Hon gjorde nog reda hon, men arg var hon så det förslog, fräste i ett. Nu flydde också Jakob. Kanske såg han Sofi skymta någonstans borta i trädgården.

Och prostinnan väfde. När det blef frukostdags, kom svågern Mårten med maten till prostinnan. — Väf, prostinna Margareta, väf och rädda hvad som kan räddas. Väf, bara väf! — Och Mårten stod bredvid väfstolen och matade sin svägerska med fläskpannkaka.

En god själ var gamle Mårten, både han och prosten. Så gruffligt goda och fromma, men så gruffligt opraktiska. Inte kunde de taga vara på denna världens goda, men gifva ut med fulla händer åt den, som behöfde det, det kunde de. Men musikens gåfva hade de fått och skämtets. En gåfva till hade dock prosten fått: sin raska och duktiga prostinna.

Mårten hade ingen han, som var så helt och hållet till hans hjälp i denna världen. Men det fick gå ändå, ty i prostgården ville de honom bara väl både prosten och prostinnan. Kanske också Marina och Sofi Berghäll. Men det var han inte fullt så säker på. Sofi ville gärna retas ett litet grand med Mårten. Men Mårten tyckte det var mycket roligare att reta Marina. Hon kunde låta sig retas hon. Blef så där löjligt, oresonligt arg. Och då hade Mårten så innerligt roligt — men mest invärtes. När Marina hade händerna fulla och skulle gå ut genom en dörr, fann Mårten sitt stora nöje uti att öppna den för henne, för att lika hastigt stänga den igen innan Marina hade hunnit få klänningen öfver tröskeln. Och där stod hon nu, trätande öfver karlarna i allmänhet och öfver Mårten isynnerhet och allra synnerligast öfver pigorna, som aldrig funnos där de skulle vara och allra minst nu för att hjälpa stackars argsinta mamsell Marina ur sitt fängelse. Men Mårten satte sig helt lugnt till det stora taffelpianot i salen och spelade "Napoleons marsch öfver Alpena" eller marseljäsen — alldeles som Marina skulle kunnat marschera framåt, om hon aldrig så gärna hade velat.

Mårten arrenderade prostgårdens jordbruk af sin bror och hade sin bostad nere i flygelbyggnaden, men åt och lefde mest uppe i prostgården. Gick det ihop med arrendet, var det bra och gick det inte, så fick det vara bra det också.

Men denna majdag, när prostinnan riktigt skulle visa, "att Gud vill, hvad kvinnan vill", tänkte Mårten endast på att vara god och hjälpsam. Till och med Marina fick vara i fred. Och Mårten var det, som på eftermiddagen, när väfven var färdig, hissade den hvita flaggan, för att friherrinnan Charlotte på Ulfsnäs skulle komma.

Den nya klänningen skulle nog bli färdig. På det stora hvita slagbordet ute i kökskammaren klipptes den och inne i salen sömmandes det med ifver och brådska. Prostinnan, friherrinnan och Sofi — alla sydde, fort, fort. Och Mårten vaxade tråden och trädde nålarna. Men Marina hade fullt upp att göra i hushållet. De, som arbetade, skulle ju också äta. Och äggtoddyn skulle vispas. Det var ju den första maj.

Medan sömnaden i full fart pågick, satt prosten vid pianot och söng "Sinclairvisan", den, som har ända till nittiofyra verser. Men sedan spelade han sin gamla polska, den, som alla måste dansa efter. Ingen kunde sitta stilla när prosten spelade den polskan, som han själf hade komponerat. Det kunde ingen af dem, som voro inne. Till och med

Mårten och Marina måste sluta vapenstillstånd för en stund och dansa med hvarandra. Det var prostens egen polska, som ljöd i den stora salen och prostinnan dansade i sin nya klänning. Den hade blifvit färdig. Och prostinnan skulle ej ha på sitt samvete att ha fått hjälpa till att sammanlänka Jakobs och Sofi Berghälls öden.

Jakob hade på eftermiddagen rest sina färde igen för att afvakta hvad hjälp han af prostinnan hade att vänta i sina angelägenheter. Och det var ej med odeladt nöje han sedan på kalaset såg sin systers triumf och åhörde de komplimanger hon skördade. Här hade han alltså ingen undsättning att vänta. Och att komma till tals med Sofi i den frågan, det gick nu en gång alls inte. Alltid hittade hon på någon förevändning för att i det lämpliga ögonblicket gå ifrån honom.

Bli klok på henne det kunde åtminstone inte han. Men att hon i alla fall var kär i honom, det trodde han sig vara karl till att begripa.

Att det lilla torftäckta komministerbostället med de små, låga rummen ej var mycket att bjuda unga Sofi på, det fann han nog, men bostaden var väl för det första ändå ej hufvudsaken och för det andra hade han goda skäl antaga att detta ej så synnerligen länge skulle behöfva vara deras hem. Han kunde väl bli prost han också, om lyckan var god. Och det hade han som sagdt skäl antaga att den skulle.

Jakob ägde mycket mod och något hopp och tänkte att saken nog skulle ordna sig — men huru, det var värre att klara. En djärf idé flög honom i hufvudet, men det kunde vara farligt nog att försöka sätta den i verket. Men om ej något annat hjälpte, så! — Och så gick mer än halfva sommaren.

Det var lördag eftermiddag i augusti. I prostgården voro alla hvar på sitt sätt sosselsatta att ordna för den stundande söndagen.

När Jakob kom gående genvägen genom björkhagen, såg han Sofi och Marina borta bland buskarna plocka krusbär till söndagsmiddagens kräm och prostinnan med upplyftadt förkläde fullt af blommor att sätta i vaser och glas. Mårten kraftade gårdsplanen och ut genom den öppna köksdörren trängde doften af nyrostadt kaffe och ljudet af den nyaste kärleksvisan, sjungen af köksan Maja-Lena, medan hon vid den stora, öppna spisen rörde i lördagsgröten. Det var midt i allt arbetet en ljufvig lördagsfrid öfver Ljungåsa prostgård.

Men inne i prostens rum satt denne i gungstolen med långpipan till sällskap när Jakob inträdde. "Klart?" frågade prosten och plirade med ögonen. Jakob nickade bekräftande och slog sig ned i skinnsoffan. När Sofi en stund efter gick förbi fönstret med sin krusbärskorg på armen, blef hon inropad af prosten. Nu, när de voro tre i sällskap, kände Sofi sig tämligen lugn och satte sig stilla bredvid Jakob i soffan. Hon lät honom till och med taga sin vänstra hand och hålla fast med sin högra.

Men när Jakob med sin lediga hand ur västfickan tog upp en slät guldring och utan vidare krus satte den fast på hennes ringfinger, blef hon så häpen, att hon ej kom sig för att fly eller göra en enda rörelse och Jakob hann till och med att kyssa henne både en och flera gånger, innan Sofi kom till fullt medvetande om hvarom det var frågan. Att nu åter springa sin väg lönade visst icke mödan, det var bara att söka göm-

ma hufvudet långt, långt bort, där Jakob ej kunde hitta det. Utan tvifvel kände sig Sofi just nu hjärtans lycklig, men var långt ifrån böjd att utan vidare visa det, allra minst med prosten som vittne. Och när denne, gissande hennes känslor, med långpipan i munnen, lagade sig i väg ut för att meddela de öfriga familjemedlemmarne, att nu kunde de få taga in vin och dricka förlofningskålen, passade också Sofi på att försvinna genom den lilla tapetdörren, som ledde in till förmaket.

Och när vinet kom in och förlofningskålen skulle drickas, var det Jakob ensam, som fick taga emot lyckönskningarne. Fästmän var försvunnen för hela kvällen och blef ej åter synlig förrän vid frukosten följande morgon. Men Jakobs ring bar hon på fingret och bar den fortfarande alla dagar. Men att Sofi i ensamheten smekte sin ring och tänkte på Jakob med sugande längtan, det fick ingen veta. Och när Jakob allt emellanåt kom till prostgården, var Sofi mol lyst och höll sig helst ett långt stycke bort från fästmannen.

Jakob tänkte dock, att "den som vinner tid, vinner allt" och hoppades att islossningstiden väl en gång skulle komma.

Under tiden ordnade prostinnan med väfvar och sömnad till Sofis blifvande utstyrel. Sofi själf hjälpte flitigt till — när ingen låtsades se det. Fann hon sig observerad, visade hon sig nonchalant och likgiltig.

När det mesta af utstyrelsen var färdigt, tyckte Jakob och prosten att det kunde vara på tiden att börja lysa och Sofi tillfrågades om saken. "Gör som ni vilja, bara jag slipper att vara med", blef svaret. Och så reste Sofi bort att hälsa på släktingar.

Prosten lyste för Jakob Furustam och Sofi Berghäll.

Och Jakob tillskref sin Sofi många varma ord och löften, hvilka Sofi å sin sida besvarade lika hängifvet — bara hon själf fick hålla sig på afstånd, så — — —

I prostgården rustades till bröllop.

När Jakob på bröllopsdagen kom att hämta sin hvitskimrande brud, lade hon villigt sin hand på hans arm och följde till altaret. Men när prosten där frågade denna Sofi Berghäll om hon ville ha denne Jakob Furustam till sin äkta make och älska honom i nöd och lust, teg hon. Prosten upprepade frågan. Sofis hjärta ropade det ja, ja med hela sin varma kraft, munnen förblef envist slutet. Prosten visste nog risken, men han kände också Sofi och utan att låtsas om oegentligheten, fortsatte han vigseln, som om allting varit fullt riktigt.

Och när bröllopet stått i dagarne tre, reste Sofi med Jakob till det forfäcktä komministerbostället i grannsocknen. Och när hon där vid makens sida gick genom de små rummen, som hon för den närmaste framtiden skulle dela med sin Jakob och där ingen mera fanns än han och hon, då

Vanity. Grupp i porslin af Vicken von Post. På Konstnäraringens höstutställning.

smalt också isen och det vilseledande kärfvaskalet föll bort och hon gaf sig helt och fullt åt kärleken och Jakob.

I prostgården var det tomt efter Sofi Berghäll. Nog för att hon rätt ofta kom på besök, både hon och Jakob, men det var ändå inte detsamma. Prosten hade tagit tjänstledighet och gifvit sig ut på resor och prostinnan, som delade lufft och ledt med mannen, följde honom. Märten och Marina hade blifvit ensamma. Inte var sämjan just så god för det, men hade ej heller blifvit sämre.

Det var söndags eftermiddag. Ute skvalade regnet och inne kröp höstens kulenhet, men från köket hördes tonerna af ett psalmodikon och Maja-Lenas gälla röst som sjöng: I denna lju-ufva sommartid Gack ut min själ dig fagna vid Den sto-ore Gu-udens

gåfvor. Innepiggen kom in och satte kaffebordet på det runda matbordet, men ingen hade tid att skänka välfägnaden någon uppmärksamhet. Marina var vid ena fönstret sysselsatt att studera Nylanders kokbok och Märten satt i gungstolen, försjunken i en grundlig själfranssakan. Han hade, när han synat sin människa ut och in funnit brister och synder vara mångahanda och han undrade om han skulle besluta sig för att taga sitt kors uppå sig och bära det. Och så undrade han vidare om möjligen försynen sändt Marina i hans väg för att blifva hans huskors för lifvet. Han borde kanske fråga hvad hon ansåg om saken. Och så tänkte han på ett ordspråk han hört, att "när två kalvar bli instängda i samma bur, bli de alltid kära i hvarandra". Det blef bra, det skulle han säga Marina. Det kanske kunde verka hypnotiserande. Men Marina, som alltid varit i harnesk emot Märten, svarade rappt, att det åtminstone ej kunde tillämpas här, för han hade då varit en fullvuxen tjurskalle, så länge hon varit bekant med honom. Han höll också nästan på att svara att hon för sin del var ett lika fullvuxet nöt, som ej ville begripa hans mening och goda vilja, när han nu hade den, men beslöt sig för att vara mera älskvärd.

Marina visste ej alls hvar hon nu hade Märten, men fick väl försöka finna ut om här var allvar eller ett af hans vanliga påhitt.

Märten var för resten bra, den bästa människa Marina kände, fast hon en gång för alla ej kunde komma öfverens hvarken med honom eller någon annan karl på jorden, undantagandes svåger prosten, så Marina öfverlade. Att ständigt gå som gammal mam-sell i andras hem, var ej så afundsvärdt, utan att Marina kunde utbyta det emot att bli fru i eget. Marina undrade också om hon skulle kunna bli mindre argsint och mera kärleksfull emot Märten, ifall nu detta sista påhitt var att taga på allvar.

Märten frantfog resolut Marina kokboken, som hon fortfarande studerade och ansåg att det nu borde vara han som upptog hennes intresse. Men nu tog Marina humör igen och sade, att om hon gifte sig med Märten, fick hon nog heta Märten's gäs i alla sina lifsdagar — och att hon då också gjorde skäl för det namnet.

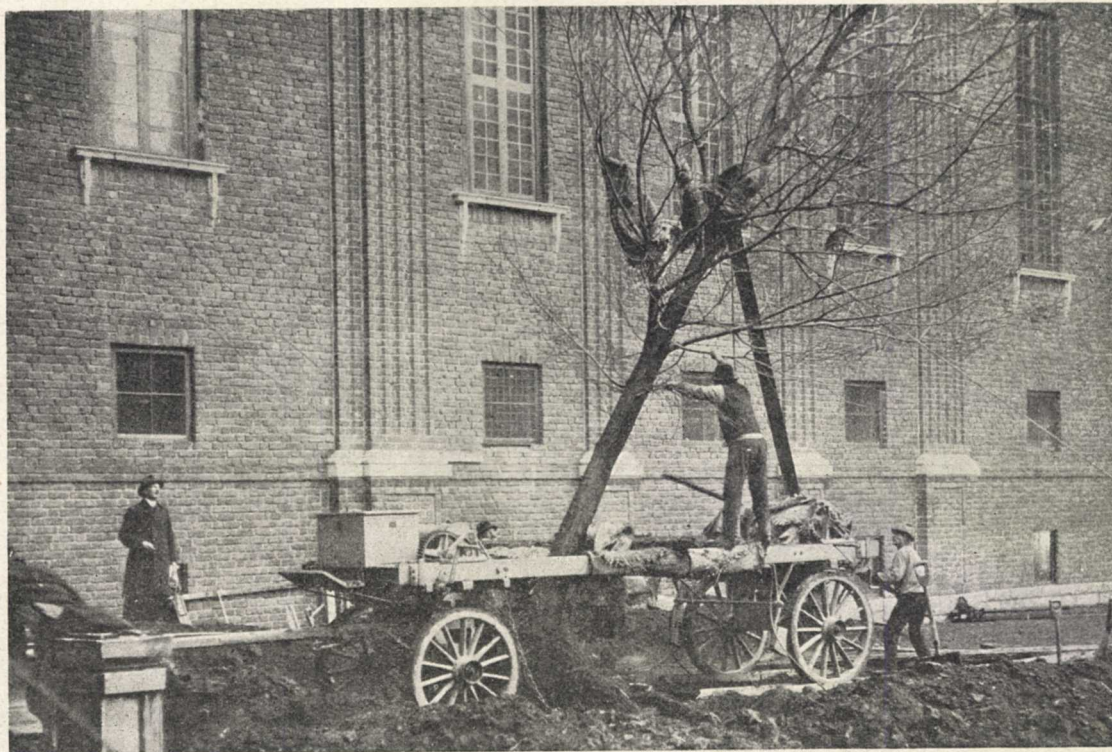
Märten undrade om han skulle taga sin korg på allvar, men hade af Jakob Furustam lärt, att "trägen vinner" och beslöt sig för ännu en attack. Då kapitulerade Marina.

Och på vårsidan drogo äfven Märten och Marina bort från prostgården och redde sig ett bo för sig själva.

Den gamla släkten var skingrad.

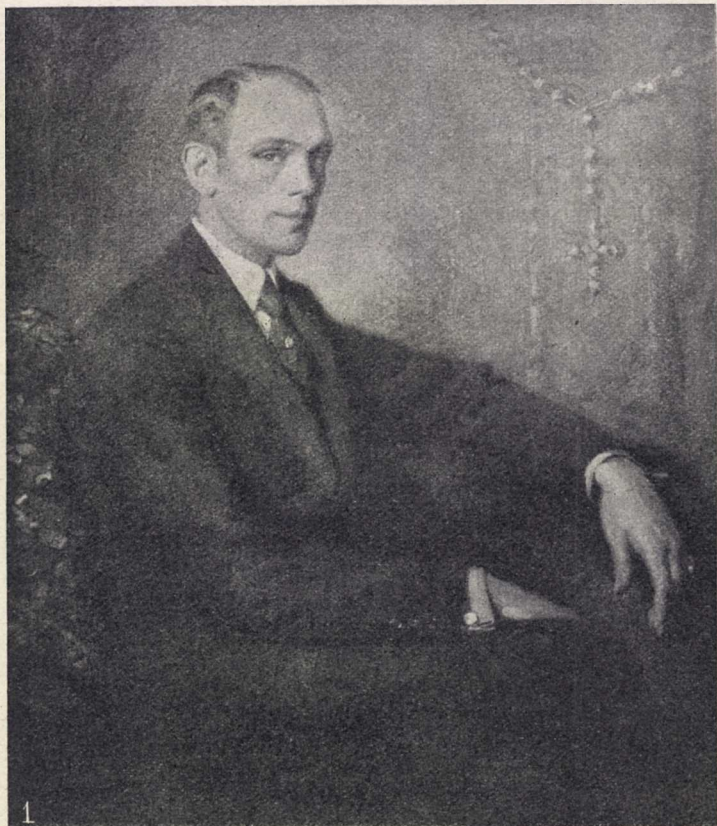
Men när jag vill, ser jag dem alla, som jag hört dem omtalas, i sina smala, trånga suflett-vagnar, med hösäcker bakpå, fara de många milen för att gästa hvarandra.

F. BOJAN.

Det stora borgarträdet reses framför stadshusets murar. — Pressfotobyrå.

Från höstens

INNEVARANDE HÖST AR RIKARE AN VANligt på konstutställningar, och det är sannerligen icke med odelad glädje man möter alla dessa separatgrupper af tre å fyra målare, som "ställa ut" än här än där och ofta äga knappt medelmåttig talang. Det målas för mycket taflor alldeles som det skrifs för många böcker — här går en mängd kraft till spillo, hvilken kunde användas bättre.

En utställning, som har fog för sig, genom sin artistiska målmedvetenhet är emellertid den af Konstnäreringen anordnade. Dess medlemmar äro, om man frånräknar Einar Jolin, lugnt folk som ännu icke försvurit sig åt någon färgens bolsjevism. Axel Törneman är visserligen helt modern i sitt porträtt af fru Karin L., men den modernismen utgör ett steg i rätt riktning mot nya mål, som ej vända upp och ned på begreppet skön konst. Vidare anteckna vi Edvard Berggrens mansporträtt och M. Taubes kvinnobild, förträffliga i sin fasthet och energiska karaktäristik. Einar Nermans graciösa konst är också väl re-

1. Edvard Berggren: Porträtt. 2. Nicolaj Rörich: Sagan om den helige Mercurius af Smolensk. 3. Axel Törneman: Porträtt af fru Karin L. 4. Sigfrid Ullman: Dekoratív pannå. 5. Ejnar Jolin: Ebba. 6. John Bauer: Broder Mar-

konstutställningar.

presenterad och ännu åtskilliga andra, som utrymmet nekar oss att nämna.

Yngre svenska konstnärer som utställa i Liljewalchs konsthall representera däremot yttersta vänstern. Att förarga sig öfver en del färgorgier, som därstädes fläcka väggarna, tjänar till ingenting, men man kan icke undertrycka en svag misstanke att en del af de vildaste, som tro sig förkunna något nytt, redan hålla på att bli föråldrade. Man känner deras knep, emedan andra utfört desamma långt tidigare. Därför: raska på, parflar! Tiden håller på att gå om er! En del talangfulla dukar finnas lyckligtvis också, däribland sådana godbitar som Sigfrid Ullmans Dekorativ pannå, och Bertil-R:son Noréns "porträtt af min hustru" för att anteckna ett par. — I Köpenhamn har Cirkeln anordnat en med intresse omfattad utställning, hvars kommissarie är John Bauer, och slutligen befinner sig den ryske konstnären professor Nicolaj Rörich i Stockholm, hvilket föranledt en af honom anordnad utställning af hans originella konst härstädes.

fin. 7. John Bauer ordnar Cirkelns utställning i Köpenhamn.

8. Ejnar Nerman: Porträtt af Kajsa Nerman. 9. K. Janson: Roslagstorg. 10. B. Mangold: Davos Reklamaffisch. 11. M.

Taube: Porträtt.

O. Ellqvist foto.

Tant ä' snäll.

IDA GICK OCH SVOR ÖFVER SAMHÄLLET. Jag sekunderade emellanåt. Snön slaskade i våra eländiga galoscher, från hus och träd droppade det lungt och trist. Det var fö i jultiden, en ruskig, våt dag, då mörkret rufvar dygnet om, och då det är mörkast i de människors hjärtan som intet äga på jorden. Intet utom sin rufvande sorg och sin längtan...

Men Ida ägde någonting. Tre barn, som hon ensam skulle försörja. Och hon hade inga ringar på fingrarna, men eländets blåa ringar under ögonen.

Hon gick och svor.

Hela dan hade vi snott efter en bättre aflönad plats än den hon hade som kaffekokerska i Berns. Men förgäfvades.

Plötsligt klippte hon af sitt mummel med ett håfullt skraff och yttrade:

— Du, Anna, jag tror jag får tjäna på lådan.

— Hvad menar du med det?

Jag stirrade förvirrad på henne.

— Ack, du landliga oskuld!

Hon skrattade, suckade och fördjupade sig i funderingar.

Fastän jag inte hört uttrycket förr, anade jag hvad hon menade.

— Ska man inte vara rysligt elegant då, samt se frisk ut?

Ida svarade ur sitt grubbel:

— Tja... man ser inte så värst ut nu. Men alltid blir det någon krona.

Jag förstod att hon inte menade annat med detta än att få vara cynisk. Hon hade behof af att vara det i eländet.

Det var sent på kvällen; vi sökte upp ett hörn på en automat och drack litet varmt kaffe. Folk glodde på oss.

— Förbannade gloende, sade Ida hårdt.

Och ändå såg hon ut som om hon bad om tillgift för att hon blifvit född. Ett rödblondt hår, som åt det bleka ansiktet förlänade något morgonrodnadsligt, något bortom all smutsen hon lefde i. Och de svarta ögonen blickade sorgsna och skygga.

— Nu går vi hem till mig, sade jag då vi åter begynt vår trista vandring på gatorna.

— Hemma finns böcker åtminstone.

— Böcker! Ida gjorde en ringaktande gest.

— Värmer de?

— De värmer... ibland.

— Ger de mat och kläder?

— Nej. — Hvarför har du svält dig till med sådana då?

Jag teg. O, ni kära böcker, så länge ni finns saknar jag ej skönhet och rikedom på jorden.

— Längtar du aldrig efter att läsa? frågade jag efter en paus.

— Nej! svarade hon tvärt. — Hvad längtar du efter då?

— Efter ett hem åt mina små, en vrå där jag själf finge gå och sköta om dem.

Så var vi då åter vid ufgångspunkten för dagens, dagarnas sträfvan: barnen som hade det svårt under främmande människors välde, barnen som lefde utan kärlek och sol därnere på samhällets botten bland afskräddet; barnen, hvilkas moders hjärta var fylldt af ångest för deras skull, men hvilka aldrig skulle känna en fadershand smeka sina hvälfda, lillgamla pannor; barnen som hade att förgås under ändlöst slit utan kärlek och lycka.

De tunga tankarna tyngde oss. Ur alla fönster lyste det fånigt och stelt; från de feta människornas fönsterbleck droppade det melankoliskt. För oss blef dropparna till tårar i den allmänna melankolin. Den som inte världen blir kvitt, förrän världen blifvit pånyttfödd i frihet och ljus.

Vi filosoferade.

Plötsligt stötte vi ihop med ett par barnungar.

— Jag hade så när trampat på dem, mumlade Ida.

Hon fortsatte ett par steg suckande.

När hon plötsligt vände sig om blef hennes blick stel som om hon sett något fäsansfullt.

— Hvad är det? sade jag. — Herregud — hon brast i gråt — den där lilla är ju min pojke.

Det var en liten en, med svarta, allvarliga ögon och ett rödblondt hår. Uselt klädd, skorna såg ut att snart slippa af.

Han tryckte sig skrämmd intill sin något äldre följeslagare.

Modern sökte dra den lille till sig, men han spjännade mot.

— Känner du inte igen mamma? Minns du inte mamma? jollrade hon. Den lille hade glömt den tant, som kallade sig "mamma" och besökt honom hvarje vecka, ty hon hade nu ej besökt honom därute vid Hagalund på ett par månader, emedan hon födt ännu en son till världen.

— Kära lilla pojken min, vill du inte följa med tant och få en kaka, hviskade modern.

Den äldre pojken hviskade att det inte var farligt, och så följde de båda barnen oss hem. De berättade småningom att de blifvit utkastade, att "far och mor slogs och då var det bäst att skubba". Så hade de traskat ända in i den ljusa staden.

Vi gjorde i ordning en munter brasa, kokade choklad åt våra småttingar och bädade sedan så varmt vi kunde åt dem. Den äldre kröp intill mig och berättade om sitt lif. Innan han somnade sade han:

— Axel var för liten att begripa att tanten var hans mamma, Men jag begrep det, jag. Tror inte tant att jag också har en mamma någonstans?

Den lilla ljusa hade tryckt sitt lena hufvud intill Ida, och jag hörde honom hviska vid moderns kind:

— Tant ä' snäll.

MAJ.

Porslinsägget.

— En barnslig historia om döden. —

AF HENRIK ULLMAN.

(Forts.).

HVAR DAG NÄSTAN RINGDE STORA domkyrkoklockan öfver staden, förkunnande att ännu en af Österviks invånare skattat åt förgängelsen och gjorde sin sista resa ut genom östra tullen. Och för hvar gång en likprocession drog förbi där Kurt och Malla bodde, hängde de på trädgårdsgrinden och bekikade ståten. De voro ännu för små att se något skrämmande i detta eller ens riktigt fatta, hvad saken gällde.

— Döden? — Hvad var egentligen döden, som de äldre talade om med sådan högtidlig uppsyn, som lockade fram ord af allvar och medkänsla, ibland en suck som af lättnad och befrielse, ofta tårar och klagan? — Döden är en sömn, hade deras mor en gång sagt; — det börjar bli ruskigt med alla dessa täta dödsfall, hade de vid ett annat tillfälle hört sin far yttra. — Men hvarför vojade man sig då och grät öfver att just den eller den människan låg där i sin kista och sof? Och hvad kunde pappa finna för ruskigt i det? —

Det stod still för Kurt och Malla, där de hängde på grinden och utbytte tankar i ämnet. De hade ännu aldrig haft tillfälle se döden på nära håll och för dem blef den därför blott till ett ofattbart begrepp, som

närmast öfverensstämd med den yttre, synliga ståten vid begrafningen. Hvad som gömde sig där bakom, det förmådde de icke fatta.

Döden — det var åkar Karlmans svarta vagn med vajande plymer och blänkande silfversjärnor; det var en kista, oftast svart, ibland hvitmålad, höljad med kransar, blommor och granna band; det var de tunga hjulens knirrande likt tusen spröda bjällror i snögatan; det var klockringningen och det långa tåget af mörkklädda, allvarsamma människor, som alltid sågo ut att ha så tråkigt — liksom om de längtade hem till midnatten; det var farbror Norelius — eller farbror Lilja, när det var mindre högtidligt — med prästkappan utanpå öfverrocken; det var den hjulbente klockar Falander, som trygg och obekymrad vaggade iväg strax framför vagnhästarne, precis som om det var nödvändigt, att han visade vägen; det var de sex bärarne, som ibland voro lite osäkra på benen och alltid hade sådana skojiga höga hattar, hvilka mest liknade ruggiga svarta kattor efter ett slagsmål; det var slutligen den tokiga Antoinette från fattighuset, som hade en af sina få glädjestunder i lifvet, när hon fick följa en död på den sista färden, och därför aldrig heller försummade ett sådant tillfälle. Hon var för resten den enda ljuspunkten i hela den mörka tafelan, ty hon hade alltid en eldröd schal öfver axlarne och skrattade hela tiden i stilla hänryckning, där hon haltade sist i processionen — tyst för sig själf visserligen men därför icke icke mindre hjärtligt. —

Allt detta var väl hvad man menade med döden. Något annat kunde Kurt och Malla åtminstone ej tänka sig innefattadt i detta underliga ord. —

Samma dag som de båda syskonen från sin vanliga utkiksplats bevittnade fru Strömboms sista färd, hörde de sin mor säga vid middagsbordet:

— I natt dog gamla fröken Stårkenfelt, efter hvad jag hörde ute i sta'n; det var visst den där influensan, som går så mycke' nu i vinter, ihop med ålderdomssvaghet.

Det klack till af glädje i Kurts sexåriga hjärta; och han skulle helst velat skratta högt vid den stora nyheten, om han bara vågat för sin stränge far. Men hans far sade blott, och han såg icke ens upp från sin rykande sopptallrik:

— Jaså ja, hon har alltså slutat nu; nå, Gud ske lof för de'. Hon var ju ändå sig själf till en börda, så för henne kom döden som en befriare, och jag tänker nog den också var välkommen.

Gamla fröken Stårkenfelt var Österviks grand'dame, som en gång under sin krafts dagar, innan lamheten för alltid band henne vid sängen, varit den ledande och tongifvande inom den lilla stadens societet.

På hvilka okända ödesvägar hon med sin lilla nätta förmögenhet och sitt utsökta antika bo kommit att hamna i denna afkrok, visste ingen så noga; ty det var nu så många år se'n hon kom flyttandes dit, att hennes första entré redan hunnit falla i glömska bland de få ännu kvarlevande från den tiden. Det hviskades dock ännu man och man emellan om svikna förhoppningar och ett brustet hjärta, som dock ännu ett halft sekel eller mer förmådde klappa varmt för allt och alla. Visst var emellertid att kring hennes person hade under årens lopp vuxit fram en hel legendsamling, som lyckats omspinna henne med en nimbus af romantiskt sagoskimmer från l'ancien régime. Hur mycket som var sant däraf eller bara hopdiktadt på kafferep och symöten, var ej så godt att afgöra, så mycket mindre som föremålet för alla dessa gissningar och utläggningar icke

missunnade sig själf det lilla nöjet att låta pratet ha sin gång utan att vare sig dementera eller ock bekräfta alla de tokiga rykten och historier, hon mot sin vilja gifvit upphof till.

Kurt och Malla kunde emellertid aldrig minnas, att de sett henne annat än halfliggande i en stor säng med snidade, förgyllda änglahufvuden på stolparna, drickande sin förmiddagschokolad och virkande sina dammtrasor, alltmedan hufvudet, till hälften doldt af en stor bindmössa med förfärligt mycke band och spetsar på, långsamt nickade takten till virknålens mekaniska rörelser.

Egentligen brydde hvarken Kurt eller Malla sig så synnerligen mycket om tant Stårkenfeltz; de voro snarare rädda för henne som för en gammal hemsk häxa, och det var alltid en svår stund, när de kommo dit på besök med sin bror och måste hälsa och få sig en klapp på kinden af hennes skrumpna hand.

Medan deras mor alltså satt och pratade med tanten, gingo de båda syskonen ut på upptäcktsresa i den stora, gammaldags våningen, där det fanns tusen saker att titta på och ta i. Det var det stora äfventyret, det; det var Hans och Greta hos trollpackan i skogen; det var hundra farligheter och spännande upplevelser, alltifrån den tokroliga papegojan i förmaket, som hvisslade marseljåsen och snaltrade franska, till guldfiskarne och kanariefågeln i matsalen och den hemska björnhuden med sitt grinande tandgap i hörnkabinettet.

Men från dessa ströftåg i sagolandet återvände de alltid först som sist till salongen, där anporträtten hängde inom ramarnes förgyllda ovaler i stela rader utmed väggarna — högbarmade, sköna kvinnor och bistra krigare i harnesk och allongeperuk.

Där ståtade på ena långväggen en antik byrå med bronshandtag och beslag, bred och

Iduns insamling för spanska sjukans offer.

ALLTEFTERSOM HÖSTEN SKRIDER FRAM-åt med sitt rusk och sina mörka, tunga dagar, bli offren för den härjande farsoten, som icke skonar någon del af vårt land, allt talrikare. Visserligen veta vi, att spanska sjukans offer är stadd på återgång, men dess kraft är ännu icke bruten, döden skördar alljämt de unga, de som stå som stöd och hjälp för kvinnor och barn, för gamla och orkeslösa.

Nöden är den dag idag lika skriande, hjälpen om möjligt ännu mera välkommen. Det har icke blifvit bättre för dem, som drabbats af sjukdomens tunga hand, hvar dag ser lika fröslös ut som den föregående. Hvarför skola vi då icke söka i någon mån lindra nöden, där den möter oss! Den har många, hemiska former.

I fattigkvarteren i Stockholm har nöden kanske tagit sig uttryck på det mest skräckinjagande sätt. Församlingssystrarna och diakonissorna, som gå från hem till hem kunna berätta om den.

Hos en familj svarade ingen på systemens knackningar, men slutligen öppnades dörren af en liten parfvel, som på frågan: "Hvar har du mamma?" helt oberörd svarade: "Mamma är död." Där låg mycket riktigt modern död i sin säng, fadern var så svårt sjuk, att han knapast hade medvetande, men den lilla gossen förstod naturligtvis icke vidden af den olycka, som drabbat det lilla hemmet.

Det abdikerade tyska kejsareparet.

bukig, på hvars gröna marmorskifva trona- de en pendyl i Ludvig den fjortondes-stil med dansande herdar och herdinnor, några äkta kinesiska koppar, smått naggade i kanten visserligen och hopplappade bit för bit, men dock äkta, jämte en hel del annat smått och godt — krimskrams och souvenirer af växlande, delvis tvifvelaktigt värde — alltsammans dock för dyrbart för gamla frökens hjärta att låta gå all världens väg.

Men midt ibland alla dessa småting, som voro nog så lockande att ta i och lyfta på, låg porslinsägget, tant Stårkenfeltz' underbara porslinsägg. Det var dock det härligaste Kurt och Malla visste och kring det rörde sig alltid länge deras samtal för hvar gång de varit på besök hos tanten. Det var stort som ett strutsägg, af blåskimrande sèvres-porslin och prydt med de grannaste blommor och blad. Men det märkvärdigaste med det ägget var i alla fall, att om man vred upp det med en nyckel i ena ändan och så tittade genom ett glas i den andra,

på den souvenirn. — Men en gång, när tant är död och inte behöfver sina minnen längre, skall du få det som minne af mig. —

Från den dagen började Kurt önska lifvet ur tant Stårkenfeltz'...

Och nu var tant Stårkenfeltz i alla fall död...

När gamla fröken begrofs, var halfva staden på benen, ty allt lofvade, att det skulle bli en lyckad begrafning, som man skulle kunna minnas efteråt och diskutera vid förmiddagsbordet en längre tid framåt. Kurts föräldrar voro också med i processjonen; men han själf och syster Malla fingo som vanligt nöja sig med att planka på grinden.

Där kom nu låget ringlande nerför domkyrkobacken och närmade sig långsamt tullen, medan storklockan ringde tungt och doft i den frostklara januaridagen. Då fick Kurt

Tänk på de många sköf-lade hemmen!

En annan familj af gamla föräldrar med sex arbetsdugliga barn såg fyra af dessa ryckas bort efter hvarandra. Och dessa voro i åldern mellan trettio och aderton år, de två kvarlevande voro yngre, kunde alltså icke så verksamt bidra till familjens uppehälle.

Vår maning i ett föregående nummer har glädjande nog icke förklingat ohörd, vi ha redan ett litet kapital att röra oss med. Men vi behöfva flera gåfvor, mera pengar, om någon effektiv hjälp skall kunna lämnas. Det är så många sår, som icke kunna helas med penningar, men när det finns möjlighet att bringa lindring genom en liten skärf, hvarför icke skänka den?

Bidragen mottagas fortfarande med tacksamhet å

Iduns expedition, Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Penninggåfvorna kunna bekvämast insändas med postanvisning och torde godhetsfullt förses med påskrift

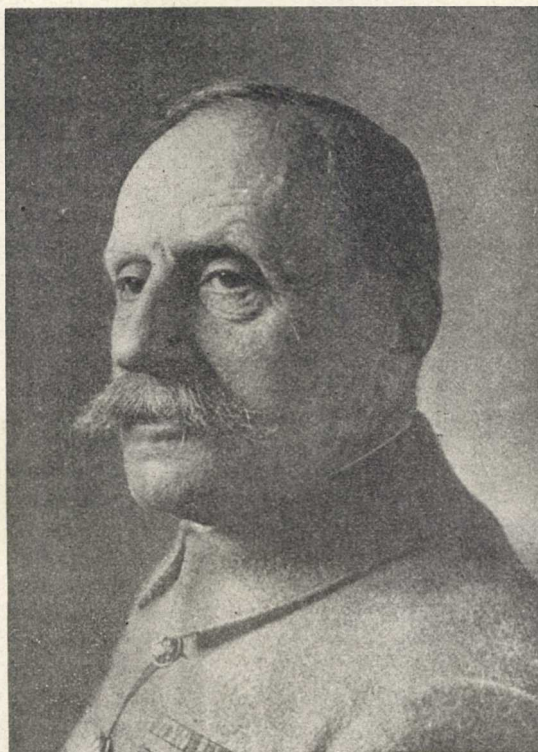
"Till Spanska sjukans offer".

De insamlade medlen, för hvilka skall redovisas i tidningen, komma att fördelas öfver

hela landet

genom pastorexpeditionerna och genom församlingssystrar och diakonissor i städerna.

Gif en skärf åt spanska sjukans offer!

General Foch, som med ententens härar besegrat ett utmattadt Tyskland.

plötsligt ett af sina djärfva infall. Han kom att med stilla harm tänka på alla de gånger han förgäfves sprungit efter böndernas släddar i hopp att få åka snålskjuts en bit som alla de stora pojkarne gjorde. Men bönderna körde alltid så fort — det var som vore de rädda för honom, tyckte han — och själf hade han för korta ben att hinna med. — Och nu kom här en skjuts utför backen — visserligen bara en på hjul, men i alla fall — och i lagom fart för att —; att han aldrig kommit att tänka på den saken förut! — Och för resten; han skulle allt vilja säga tant Stårkenfeltz ett par ord i förbifarten — påminna henne om ett gammal löfte, nu när hon äntligen var död. — Raskt sköt han upp grinden.

— Ja ska åka me tant Stårkenfeltz; kom me, Malla.

Men Malla, som var en liten betänksam och försiktig flicka, stannade tveksamt i grindöppningen, medan Kurt sprang ut på vägen och vigt klättrade upp bakpå likvagnen.

Åh, hvad det luktade godt af alla tant Står-

kenfeltz' blommor; alldeles som i skogen en sommardag. — Han borrade in hufvudet bland kransarne och drog begärligt in doften, innan han försiktigt knackade på kistlocket.

—Förlåt om ja stör tant; de är bara Kurt och ja ville bara påminna tant de där om ägget, nu när tant i alla fall är dö. —

Han lade lyssnande örat intill kistan. Men genom leden bakom honom gick ett sorl af ogillande; och så tog den fröjden ett lika hastigt slut. Med ett par steg var Kurts far vid vagnen och högg honom i kragen.

— Att du inte vet skäms, pojke! — På en begrafning till —

Innan Kurt visste ordet af, var han nedryckt från sin plats och fann sig omildt placerad i en snödrifva, medan det svarfa tåget drog vidare bort på den hvita vägen utan att taga någon notis om honom. Blott den tokiga Antoinette hejdade sig ett ögonblick i förbifarten; hon lutade sig ner öfver den snopne pojken, där han ännu låg på rygg i drifvan, svepte indigneradt schalen fastare

om skuldrorna, log med sina gula betar och gnällde fram:

— Ja si pojkar — si pojkar, si; di har då allri någe' vett, si...

— Aldrig får man ha någe' roligt, suckade Kurt fillbaka och kraflade sig ner på vägen igen. Men när hans far kom hem från kyrkogården, fick han en ordentlig risbastu och blef tillsagd att stanna i barnkammaren utan middag. Först grät han förstås en skvätt; men efteråt blef han särdeles glad. Ty han fick af Malla veta, att det vankats kabeljo och ölsupa till middag. Och det var just precis det allra värsta han visste i matväg. —

Dagarne gingo. En middag — det var i veckan efter gamla frökens begrafning — steg borgmästaren, som hade hennes boutredning om hand, inom kapten Brandels tamburdörr och bad den förskrämda barnpigan att få tala vid unge herr Kurt Brandel. Kurt kom ut och blef svag i knäna, när han såg hvem det var. Ty farbror borgmästarn, alla busars, fulla bönders och andra skojares överbuse, var enligt hans åsikt den absolut farligaste människa, man kunde råka ut för — till och med farligare än sofär Lindkvist, som alltid var full och aldrig ren i ansiktet.

— Nu är de' förstås den där dumma historien igen me' tant Stårkenfeltz' likvagn, för det genom Kurts hufvud; och han tänkte, att det var bäst söka rädda sig genom en hastig flykt.

(Forts.)

Musikaffnar.

JOHN FORSELLS FEMTIOÅRS DAG CELEBRERES med en af sångaren gifven svensk balladkonsert å Kgl. teatern, till stor glädje för den publik, som lärt sig i honom skaffa en sångens mästare sådana vi haft få här i landet, och till stor harm för ett visst magsyreanfäktadt läger, hvars ordförande slår sig till den sanna konstens riddare genom att erkänna endast sig själf.

Men det är så genuint svenskt detta att af lågsinne och afvohget söka topphugga det som har kraft att växa fritt och högt. Att John Forsells stämma ej har samma fyllighet och fägring nu som för ett eller annat decennium sedan är ju ganska naturligt, men den insats han gjort i vårt tondramatiska lif under de gångna åren är i hvarje fall af så omgripande betydelse, hans ådagalagda konst så hängifvet och intelligent utformad, att äfven den, som har oturen att vara född med klander-sjuka, för en gångs skull borde besinna, att ett oafbrutet häcklande väcker misstro till den häcklandes intelligens och kvalifikationer som gentleman.

Balladprogrammet var som sagdt svenskt med Aug. Södermans Kung Heimer och Die Wallfahrt nach Kevlaar som inledare och final. Nyheterna utgjordes af tre sånger, Notturmo af Ture Rangström, hvilkas inåtvända kynne dock icke var ägnadt att träda i någon djupare kontakt med publiken. Det blef däremot förhållandet med Andréas Halléns ballad Till drottning Dagmar och Tor Aulins Serenad, båda melodiskt och rytmiskt intagande.

Efter konsertens slut följde en spontan hyllning från såväl scen som salong med touche från orkestern, blommor, lager och applåder — en ögonblickligt förflyktigande virak visserligen, men som scenens folk ej vill vara utan.

Konsertföreningen gaf föregående vecka en Carl Nielsen-konsert under komponistens eget anförande. Symfonien "Det uudslokkelige", som uppförts här förut, vinner knappast på ett förnyadt åhörande. Den bärande idé, som musiken afser att skildra — lifsgnistans outsläcklighet — har fått en form, hvilken oupphörligt brister och förnyar sig, men icke med organisk nödvändighet utan med ett ansträngdt kämpande från komponistens sida som tyder på allt annat än strömmande ingivelse. Orkestralt är symfonien märklig genom sin rika polyfoni, men som dikt är den sferil. Långt mera sammanhållning och klangskönhet bjöds i förspelet till operan Saul och David samt i några sånger med orkester, hvarvid en dansk barytonist Anders Brems förtjänstfullt medverkade.

ARIEL.

325

**SKOLKLÄDNINGAR
OCH
SKOLKOSTYMER
FÖR ALLA ÅLDRAR.**

A/B NORDISKA KOMPANIET
GOSS- & FLICK-AVD. STOCKHOLM.
ORDER FR. LANDSORTEN EXP. MOT POSTFÖRSKOTT
ELLER EFTERKRAV.

**Som sola' i
Kalsta'**

skina föremål, som putsas med vårt Metallputs, Zinkputs, Silverputs, Spiselputs, Knivputs o. Fönsterputs m. fl. vilka tillverkas vid Sveriges största specialfabrik för putsmedel. A.-B. Tekn. Fabr. Nordstjärnan, Söderhamn. Bliv försäljare!

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND** Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm. **FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 17-23 NOV. 1918.** **SONDAG.** Frukost: Bröd; smör;

**A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG**

Försälja
A.-B. A. G. Råfins
Pianon - Org. ar

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Oktober 1918.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 7,844,336: 82	Aktiekapital 30,000,000: —
Obligationer 14,397,395: 11	Reservfond 13,000,000: —
Fastigh. o. inventarier 7,048,404: 12	Dispositionsfond 2,000,000: —
Reverser mot säkerhet 119,562,488: 99	Pensionsfond 387,458: 70
Växlar 69,871,585: 31	Depositions- och kapitalräkningar 117,971,852: 84
Kreditiv- och löpande räkningar 65,81,659: 10	Sparkasseräkning 69,363,518: 95
Hos inhemska banker 1,162,825: 59	Giro- o. löpande räkn. 48,870,858: 20
» utländska » 20,729,634: 60	Postremissväxlaräkning 9,221,303: 99
A andra räkningar ... 18,142,703: 61	Till inhemska banker » utländska » 3,069,710: 98
	Af utl. banker insatta 7,011,950: 28
	A andra räkningar ... 18,214,326: 66
Kr. 325,044,033: 25	Kr. 325,044,033: 25

tarisk) Rotpuré med rostadt bröd; potatispannkaka med lingonsylt.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; st. kta palsternackor med lök och potatis; kaffe eller te. Middag: Ragu på gås med potatis; nyponsoppa med rågskorpor.

ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; små köttbullar med potatisflingor och potatis; kaffe eller te. Middag: Färserad färsk sill med potatismos; majsenkräm med sylt.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; sillsalad med grädd; kaffe eller te. Middag: Blodpudding med lingonsylt; blåbärssoppa med rågskorpor.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; stekt blodpudding med lingonsylt; kaffe eller te. Middag: Kokt brynt lammbröna med brynta rötter, kokta äppnen med eler utan grädd.

LORDAG. Frukost: Bröd; marmelad; pytt i panna (rester från fredag) kaffe eller te. Middag: Stekt saft makrill med stufvade morötter, chokladsoppa.

RECEPT:

Svartsoppa (f. 12 pers.). Kråset af 1 gås, 1/3 lit. gäs- eller svinblod, 6 msk. mjöl, 60 gr., 1/2 lit. spad, hvori kråset kokat. 2 lit. buljong, 1/2 tsk. hvitpepar, 1/2 tsk. ingefära, 1/2 tsk. stötta nejlikor, 2 msk. saft (30 gr.), 8 msk. socker (120 gr.), 8 msk. god ättika, 2 hg. katrinplommon, 1 lit. färska äpplen, 3-4 del. madeira eller scherry.

Beredning: Kråset utgöres af hufvud, hals, vingspetsar, fötter, hjärta, lever och mage. — Gåsen tagas ur och inålfvorna skiljas försiktigt från hvarandra. (Ist: et tillvaratages noga, får ligga i vatten, skiras och användes som smör vid kokning af Klenäter.) Hufvudet skällas i helt vatten, kyfves längs efter sköljes väl, ögonen tagas ur och näbben skrapas. Fötterna skällas och flås, hjärtat skäres itu, magen skäres upp, innehållet skrapas bort och den tjocka gula hinnan drages af. Gallblåsan lossas försiktigt från lefvern, som användes till gäseleverkorf. Halsskinnet drages af och användes som korfskinn. Halsen knäckes, vingspetsarna skällas och klyfvas. Kråset sköljes väl och bör helst ligga i vatten några tim. Det sättes på i 1 lit. kallt vatten, skummas väl, 1/2 msk. af saltet samt 6 hvitpeparskorn och 4 nejlikor tillsätts och a. l. sammans får koka med tätt lock omkr. 3 tim.

Katrinplommonen sköljas väl i ljumt vatten, sätts på i 3 del. kallt vatten jämte 1 msk. af sockret och få koka, tills de äro mjuka. Tio min. innan de äro färdiga, läggas äpplena, skalade och skurna i klytor. — När köttet är mört, tagas det upp, skäres i bitar och lägges i soppskålen. Spadet silas, skummas och får koka ihop till 1/2 lit. Blodet silas och vispas med mjölet och 1/2 lit. af den kalla buljongen; denna afredning bör stå och svälla 1 tim. Resten af buljongen kokas upp med spadet, afredningen hälls i under stark vispning och soppan får koka under fortsatt vispning omkr. 8 min. Den lyftes från eden, frukten lägges i jämte sitt spad. Kryddorna samt vinet tillsätts och soppan afsmakas noga. Den hälls öfver köttet i soppskålen och serveras med gäseleverkorven, skuren i skifvor och uppägd på särskildt fat.

Moir's vingelé (f. 6 pers.). 1 paket Moir's gelépulver (omkr. 120 gr.), 4 msk. socker (60 gr.), saften af 1/2 citron, 4 del. kokande vatten, 3 del. rhenskt vin eller scherry.

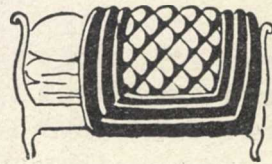
Beredning: Gelépulvret, sockret, citronsaften och vattnet röras i en skål, tills pulver och socker äro uppblöta, då vinet tillsättes och blandningen hälls i en stor eller flera små, vattensköljda och sockerbeströdda formar och får stelna på is 4-5 tim. Detta gelé kan med fördel färas rödt och användas till garnering af kal rispudding. En lätt, fin sockerkaka kan genomdränkas med detta gelé, som då bör värmas till omkr. 60°. Geéet får därefter stelna. Kakan serveras hel, eller skuren i skifvor, med vispad grädd.

Färserad färsk sill (f. 6 pers.). 6-8 färska sillar, 1 msk. salt (15 gr.). Färs: 1/2 25-öres mandelbröd, 1 del. mjölk eller grädd, 4 anjovisar, 1 msk. anjovissås, 2 tsk. finhackad persilja, 1/4 tsk. hvitpeppar.

Till panering och stekning: 1 del. mjölk, 1 msk. hvete-mjöl, 1 del. groft rågmjöl, 1/2 msk. saft (7 gr.), 40 gr. smör eller flottyr. Beredning: Sillen rensas, hufvudet, ryggen och alla småben borttagas utan att fisken fläkes. De sköljas mycket väl, torkas, ingnidas med saltet och få ligga 2 tim. Mandelbröden bösas i mjölken, anjovisen rensas, hackas fint och bandas med brödet, tilika med anjovissåsen, persiljan och pepparn. Färsen arbetas väl, är den för lös tillsättes litet stötta skorpor, i motsatt fall litet mjölk. Sillarna torkas ånyo, fyllas med färsen och hopvikas, hvarefter de doppas i mjölken samt vändas i en bandning af mjölet och saltet. Smöret brynes i en liten långpanna, sillarna läggas och få steka i mycket varm ugn 8 min. på den ena sidan, hvarefter de vändas och få steka ytterligare 7 min. på den andra sidan. Uppläggas på varmt fat och fettet i

Ingen gedigen bosättning utan

**DUN
TÄCKEN**

Högsta komfort.

Idealet för all säng-
beklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran

Rikst. 20 & 121.

SINGER
HEMETS MASKIN

Söker Ni förbindelse med Värmland?

bör Ni annonsera uti Värmlands äldsta och enda dagliga tidning **Nya Wermlands-Tidningen, Karlstad** Grundl. 18-6. - Nuv. namn sedan 1850.

Annonsera
i **IDUN!**

BARNÄNGENS

Skriv- och
Kopiebläck

Sedan 50 ÅR
det förnämsta

**BARNÄNGENS TEKN. FABRIK
STOCKHOLM**
H.M. KONUNGENS NOVLEVERANTÖR

Kläd babyn sött till julen!

i en förtjusande rar klädning som sys lätt efter vårt mönsterbrev "Baby". Kr. 1:10 mot postförskott.
Förlaget Practica Göteborg 7.

FÖR DAMER!

**Promenad-Kappor
&
Dräkter
samt
ULSTRAR.
PÄLS-KAPPOR
&
Skinsn-garnityr.**

Damkonfektion 1 trappa.
PAUL U. BERGSTRÖMS A/B
74 DROTNINGGATAN 74

ERNST NORÉES LOTTERIER

Vinster hittills utlottade för över 2.000.000 kronor

DE BLINDAS LOTTERI

Lotterna kosta kr. 2.10.

anordnat av STOCKHOLMS BLINDFÖRBUND.
Lotteriets kontroll: Notarien i Överståthållareämb.

Behållningen tillfaller medellösa, arbetslösa blinda ävensom ett vilohem för blinda.

Huvudvinster:

- Jordegendom 15,000 kronor
- Jordegendom 14,900 kronor
- Jordegendom 14,900 kronor
- Handelsträdgård 7,500 kr.

Sven Åkerblad.

Egendomarna äro vackert belägna i den för sin bördighet kända Svärtadalen och äro avsnödade från den riksbekanta mönstregendomen Husby säteri. De äro belägna nära Sjösa station vid järnvägen Stockholm-Nyköping, c:a 11 tnd åker och c:a 20 tnd skogsmark, varjämte lotteriet bekostar åbyggnadens uppförande för 8,500 kronor; och de övriga vardera c:a 15 tnd åker och 21 tnd skogsmark. Åkerjorden är täckdikad; och består av svartmylla på lerbotten i högsta kultur.

Till vinsten hör 5 tnd åkerjord av yppersta beskaffenhet, belägen nära Nyköpings stad. Lotteriet bekostar enligt vinnarens anvisningar behöriga anläggningar intill ett belopp av 8,500 kronor.

Lotter à kr. 2:10 tillhandahållas hos Lotteribestyrelsens vanliga kommissionärer samt exp. till landsorten, efterrekvisition, helst å brevkort, varvid kostnaden för porton och dragningslista tillkommer Lotteriets adress: LOTTERIBESTYRELSEN, Riddaregatan 12, Postadr. Stockholm 5.

Huvudvinster:

Utan överdrift

vågar jag påstå, att firman **Ahlén & Holm, Stockholm**, är den största och mest leveranskraftiga i sin branch i landet. Det är därför en stor fördel, att rekquirera deras stora huvudkatalog, som upptager en mångfald artiklar, passande för varje hem. Katalogen erhålles gratis ej fraktfritt.

Århundredets märkligaste bok.

Fjärrskådaren och Sannskådaren
Den svensk-norske fiskarens

Anton Johansen från Norska Finnmarken

Märkliga Syner och Förutsägelser om

Världskriget och folkens kommande öden.

Över hela Sverige från Lappmarkerna ned till Skåne läses och diskuteras denna mans märkliga syner i närvarande stund.

Ett faktum som av ingen kan förnekas är att Ant. J. mer än ett halft år i förväg var framme hos regeringarna i Kristiania och Stockholm för att beskriva och varna för världskriget 1914. Ant. J:s varningar förklarade ohörda den gången. Men — i alla tider har mänskligheten låtit varna sig först då det varit försent.

Läs hans nya Syner om de lidanden och olyckor mänskligheten går till mötes. **REVOLUTIONER I ÖSTERRIKE** m. fl. länder. Stora naturkatastrofer, jordbävningar etc. Stora OKANDA sjukdomar och förhärjande farsoter inf. hvilka läkarna stå **MAKTLOSA**. (Spanska sjukdom som hittills kräft över 2,000 döda embart i Sverige är blott en ringa början.) Nya ödeläggande krig i Spanien, Frankrike, Indien, Irland och Östasien etc.

Sveriges kommande krig och nederlag.

REKV. genast och bidrag till att dessa varningar från en högre värld må blifva spridda till hvarje hem i Sverige. Pris kr. 1:50 + porto. Billigare porto om flera ex. tagas samtidigt. Bokh. el. A. Gustafsons Förlag, Stockholm.

pannan hålles öfver. Serveras med sötsur säs och potatismos.

Kokt, brynt lammbringa (f. 6 pers.). 1 1/4 kg. lammbringa, 1 lit. vatten, 1 msk. salt, 3 persiljestjälkar, 3 morötter, 1 kålrot, 1 stor holländsk lök, 2 msk. flott eller smör (40 gr.).

Beredning: Bringan knäcks väl, torkas med en duk, urviden i hett vatten, sättes på i kokande vatten, skummas väl, saltas och får koka, tills den är till hälften mör eller omkr. 45 min. Rotsakerna ansas och skäras i bitar med legymknif; löken skalas och hackas groft. Bringan tages upp och skäres i för servering lagom stora bitar. Spadet silas och skummas. Löken brynes i hälften af flottyren tillsammans med köttet, hvarefter det lägges i en kastrull och 1/2 lit. af spadet tillsättes. Rotsakerna brynas i resten af flottyren och lägges ofvanpå köttet, hvarefter alltsammans får koka mjukt. Köttet lägges upp på midten af ett rundt serveringsfat, rotsakerna ordnas i grupper rundt omkring och anrättningen garneras med persilja.

Spadet, silas, skummas, får koka upp, afsmakas och serveras i säsksål.

SVAR

(Forts.)

N:r 274. 1) Mjölken bör vara ny-silad, afkyles och slås på väl rena flaskor (helst sådana med patentkork), nedsättas i kallt vatten i inkokningsapparaten och steriliseras 1 timme vid 90 gr. C. Apparaten lyftes genast från spisen och så snart flaskorna kunna tåla vid att lyftas upp, nedsättas de försiktigt i ett kärl med kallt (ej iskallt) vatten att afkylas, men böra därvid ej utsättas för drag.

2) Förmodar att ni afser islands-läven såsom brötdutrygningsmedel. I så fall behandlas den sålunda: Sedan lafvarna befriats från barr och annan orenlighet, lägges den i en kall, klar asklut, häri får den ligga 3-4 dygn, då och då röres den om, sedan sköljes den noga i flera vatten — kan läggas i en kasse (dock ej för mycket på en gång) och spolas

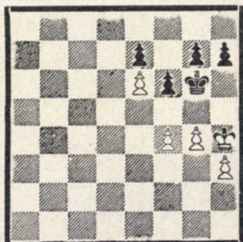
med kallt vatten tills detta synes alldeles klart. Man kan också låta lafvarna ligga i vatten ett dygn. Torkas i solen ute i det fria eller i värme inom hus, men i luftigt rum. Efter torkningen kan det stötas eller malas. Förvaras som annat mjöl. Innan det användes måste det dock kokas i vatten, användes jämte spadet, och tillsättes jäst och mjöl efter råd och smak. Möjligen kan man få köpa beredd islands-laf, men vanligen skördar och bereder hvar och en själf sitt behof däraf.

(Forts.)

IDUNS SCHACKSPALT.

Som bekant bjuder bondeslutspellet på en mångfald finesser. Så godt som alltid är det tempot som spelar den viktigaste rollen och det gäller sålunda att vara ytterst försiktig just i detta afseende. En förtidig eller försenad framrykning af en bonde är oftast afgörande för utgången, trots att det kan se nog så likgiltigt ut.

Nedanstående slutspel af Horvitz är ett utmärkt exempel på utnyttjande af ett bondeoffer samt ty ätföljande dragtvång.

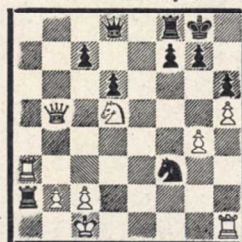

1. f4-f5†	Kg6-h6
2. g4-g5††	f6×g5†
3. Kh4-g4	g7-g6
4. f5-f6†	e7×f6
5. e6-e7	och hvit vinner.

Ett elegant slut.

Som ett vackert exempel på vinstforcering må nedanstående slutspel tjäna.

Svart: S. Loyd.

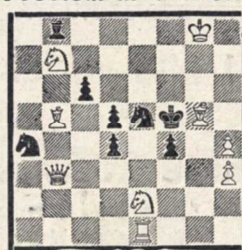
Hvit: X.

1. Ta3×a1	Ta2-a1†
2. Kc1-b1	Dd8-g5†
3. Kc1-b1	Sf3-d2†
4. Kc1-c1	Sd2-b3††
5. Kc1-b1	Dg5-c1††
6. Th1×c1?	Sb3-d2†

och matt i nästa drag.

Spelar hvit i stället 6. Kc1-a2 hvilket gifvetvis är bättre så svarar svart med Dc1×c2 och vinner nog äfven då rätt snart.

Problem af V. Holst.

Matt i 3 drag.

—var ej ledsen, jag kommer åter med M. ZADIGS Divinia Parfym och Tval

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Lundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 39, Stockholm.

Uti SPARKOKARE

är brännstoff det förmånligaste brännstet, hvareför vi uppmana enhver, som är innehafvare af en dylik apparat, att från oss rekquirera en hektoliter som prof, då därigenom erhålles det mest idealiska bränsle såväl i fråga om prisbillighet som bekvämhet.

Brännstoff lämpar sig dessutom till spisar, galler och insatser i kakelugnar, äfvensom till olika kaminer, såsom Mikado, Viking m. fl. samt värmeledningspannor o. dyl.

Förse Eder därför genast med **prima maskinpressad brännstoff** från **Olaus Olssons kolimport aktiebolag**. Telefoner: Namnanrop »Olaus Olssons».

Med spänning och rörelse läser man om dessa

Kvinnor som älskat och lidit

av
Teodor de Wyzewa

vilka en gång levat, vilka i lycka och i ångest genomgått dessa brokiga öden.

LARS HOKERBERG

Elektriskt strykjärn

Elektr. värmeapparater

Egen tillverkning

A.-B. ELEKTRAVERKEN

Riks och Allm.: **NAMNANROP** **STOCKHOLM 20** Telegramadress: **ELEKTRAVERKEN**

Inf. genom Stockholms Läkarförening.

Doktor Hiller
Drottninggatan 82,
Spec.: nervösa sjukdomar.
Privat sjukhem i Stockholms närhet.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
Behandling af
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar i sept.
PRORD Major J. G. Thulin, L'ND.

Vid
**GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT**
Grundat 1911
börjar ny kurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
i medio av januari
I olikhet mot föregående år
kommer kursens andra termin,
som eljest brukat följa under
hösten, att taga sin början omedelbart efter vårterminens slut,
varigenom kursen i sin helhet kan göras fullständigare och avslutas under medio av juli månad.
Begränsat antal kursdeltagare,
gedigen och fullständig utbildning.
Framstående lärarekrafter.
Begär illustrerat prospekt.

Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT
1 David bagares gata 1
A. T. 285 11. R.T. 94 33.

Blondt hår
bibehålles och blekes med Eau de Tintoret. Pris kr. 13:50 + porto. Francka Parfymmagasinet. Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Crème Ideale
förlänar ansiktshuden ungdomlig charme gör huden mjuk och smidig samt röda fländer vita. 3.50

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmoderspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspegel 10 kr. Äfven andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.
CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmörögatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikstel. Norrviken 14, Pris 6:30 kr. fraktfritt.

Levnadstolkningar
utarbetas af erkänt skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år; födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Åberopa denna tidning.
Astrolog Wilh. Leidner,
Strömgatan 10, Kalmar.

Generande hårväxt
i ansiktet och på kroppen afläggas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAIL**. De härbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr 3:—
Parfumeri Ravissante
Drottninggat. 26, Malmö 6.

KONFEKT

DIREKT TILL KONSUMENTERNA.

ETT NU INKOMMET PARTI HOLLÄNSK DESSERT-KONFEKT, extra fin »After dinner cream», samt Holl. Naval Pastiller exp. omgående direkt till konsumenterna mot postförskott, sålunda:

Paket no 1, inneh. 6 st. eleg. försegl. 1/4 kg. kart. Konfekt, pris Kr. 22; — pr paket. (Butikspris 30:—).

Paket no 2, inneh. 1 kart., 100 rullar Pastiller, pris 29:— pr paket. (Butikspris 50 öre pr rulle).

Paket no 3, inneh. 3 kart. Konfekt och 25 rullar Pastiller, pris Kr. 19:— pr paket. (Butikspris 27:50).

Garanterat prima varor. Ingen förskottsliv. Sänd rekvisition i dag, med tydligt namn, titel och postadress samt uppgift på nr å de paket som önskas i brev, märkt »Konfekt», Gunnar Stenbecks Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. så expedieras varorna direkt från importören i tur så långt partiet räcker. Varje order erkännes genast skriftl. 3 pkt portofritt.

LÄMPLIGA JULKLAPPAR

Svalöfs Original extra Kolben

ny, synnerligen odlingsvärd värvetesort.			
Försöksresultat på Svalöf 1911-1916	Kg kärna pr har	Relativ-tal.	
Extra Kolben	2890	116	
Vårpärl	2610	104	
Kolben	2500	100	

i lokala försök i Malmöhus län:			
Extra Kolben	3180	113	
Vårpärl	2880	102	
Kolben	2820	100	

Svalöfs nya Extra Kolbenvärvete ger i södra Sverige avsevärd högre avkastning än andra värveten. Genom detta resultat av förädlingsverksamheten på Svalöf kan odlingen av värvete bättre än förr konkurrera med annan värsädd och värveteodlingen bör kunna få större betydelse för brödsädesproduktionen i vårt land.

Svalöfs extra Kolben erhålles endast från **Utsädesbolaget, Svalöf** med filialer i Norrköping, Göteborg och Hernösand.

Olycksfall- och sjuk-
Skadestånds-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.
Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

DEN EFFEKTIVASTE REKLAMEN

är en annons i dagspressen

ÖD
Den köpstarka publiken i ÖSTERGÖTLAND träffas alltid lättast genom den i orten mest lästa tidningen

ÖSTERGÖTLANDS DAGBLAD

För den nyfödde

Komplett utstyrel, stora präktiga plagg välsydda af alla bästa tyger. Pr kartong Extra elegant 12,50. Filtar 10 kr. Bärmantlar 6 kr. Inköpskort medsädes. Fru Caspersson, Järntorgsgatan 3 Örebro.

»...förträfflig och välbehörlig hjälprea i dessa dyra tider», säger Sv Komm-tidning om Anna Schenströms bok **Vår matlagning och dyrdin.** 50 öre. Obs! Även **Hemm is konserveringsbok** af Olga Paulsen. 4:e uppl. 1.25. Lindblads Förlag, Uppsala.

Utmärkta organ

för annonsering i landsorten:

- Arvika: Arvika Tidning.
- Avesta: Avesta Posten.
- Borlänge: Borlänge Tidning.
- Borås: Borås Tidning.
- Eksjö: Eksjö-Tidningen.
- Engelholm: Engelholms Tidning.
- Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
- Falun: Falu-Kuriren.
- Gelle: Gelle-Posten.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
- Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand: Härnösands-Posten.
- Höganäs: Höganäs Tidning.
- Jönköping: Smålands Allehanda.
- Kalmar: Barometern.
- Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad: Karlstads-Tidningen.
- Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.
- Kristinehamn: Ansgarii-Posten.
- Landskrona: Landskrona-Posten.
- Linköping: Östgöten.
- Ludvika: Ludvika Tidning.

- Luleå: Norrbottens-Kuriren.
- Malmö: Skånska Aftonbladet.
- Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.
- Mora: Mora Tidning.
- Norrköping: Norrköpings Tidningar.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Nässjö: Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn: Oskarshamns-Posten.
- Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.
- Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
- Säter: Sätters Tidning.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla: Bohusläningen.
- Uppsala: Tidningen Upsala.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Visby: Gotläningen.
- Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.
- Växiö: Smålands-Posten.
- Ystad: Södra Skåne.
- Örebro: Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund: Jämtlands-Posten.
- Östhammar: Östhammars Tidning.

Husquarna
Symaskiner
BÄSTA SVENSKA FABRIKAT

Köp i tide!
20 ol. krigsmärken kr. 1,—
50 " " " " " 3,—
100 " " " " " 20,—
100 tyska kolonier. 20,—
(dessa m. stiga enormt).
Kat. gratis. Alla m. köpa.
500 alla olika 4.00, 1000-10, 2000-33 kr.
Frimarksbörsen,
KÖPENHAMN, KLOSTERSTRÅDE 9

EN FATTIG TJANARINNA värdjar härmed till bättre lottade om någon skulle vilja vara af den godheten att taga hand om hennes lilla flicka som egen eller mot någon ersättning. Barnet är 3 månader, friskt och väl-skapadt. Tacksam för svar till Lisa Larsson, Klostergatan 14, Lund.

FLÄTOR förfärdigas af Edert afkammade hår, för endast 6 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras **A. Johansson, Bonäs, Mora.**

Cigarretter,
äktat tyska af utsökt fin kvalitet samt af stort och elegant format, säljas till kr. 25:— pr låda om 100 st. Till landsorten gärna i poster om 1 låda mot postförskott. Full valuta garant. genom förstklassig vara. Svar till »Äkta tyska cigarretter», Södra Tidningskontoret, Södermalmstorg 7, Stockholm.

BLOMSTERLÖKAR och PERENNA (fleråriga) VÄXTER äro ovärderliga för att **GÖRA HEMMET GLATT och TREVLIGT** Blomsterlökkollektioner till Kr. 5,— 3,— och 1,75 pr st.
Perenna västkollektioner till Kr. 7,— och 3,50 pr st.
Kataloger med odlingsanvisningar på begäran
Algot Holmberg & Son
TRÄDGÅRDSAVDELNINGEN
NORRKÖPING.

FRJAMI - PASTILLERNA skänka lindring och baf vid hals och bröstskavningar
En bok med kolossal efterfrågan. Konsten att uppträda.
Innehåll: Hvad en modern människa måste veta. Hur man blir en ange-näm sällskapsmänniska. Hur man med framgång uppträder i herr- och damsäll-kap. Huru blyghet, försagd-het o. dyl. bortarbetas. Pris kr. 2:50 mot postförskott eller frimärken från Bok kompaniet, postack 282, Stockholm 1.
CHOLAD-ROFFERTPASTILLER
SVEJKA
SVEJKA